КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

ЕРА, 16 НОЯБРЬ, 1967 шу. № 136 (4461).

Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІайн обкома Нохч-ГІалгІайн АССР Лакхехьарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

БЕРРИГА НИЗ—ПЯТИЛЕТКА КХОАЧАШЪЯРА!

Советий Іаьдала 50 шу дизара сийна тІаийца социалистически декхараш толамца тІехкхоачашдаь хІанз шоллагІча ах бІаь шера тьинаре къахьегаш ба Грозненски района № 1 йолча шурий совхоза къахьегамхой. Дукха ба боахама лакха хьоккхамаш гойтараш. Царна юкъе белгалбе боагІа (аьрдехьара аьттехьа) доярка Н. Иванина, тракторист А. Маховей, доярка Р. Нажуева, тракторни бригада бригадир Б. Архипов, тракторист И. Мухин, доярка А. Лаврушина, тракторни бригада бригадир А. Сакаа, токарь Г. Шаламов, доярка А. Орехова.

В. Юнцевича сурт.

ВАХТА ДІАХО ХЬУ!

ЧІоаггІа деган гІоздаьнна а болаш белгалдаьккхар советски наха шоай эггара дезагІа дола цІей, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дуза ди. Дерригача дунеина хьалхашка ший доккха, низ бола дегІ хьалнийс а даь дІаэттар цу деношка вай Даьхе. ДІахьекхар дуне цецдоаккхаш дола ший толамаш.

Октябрьски цІей сийна шоай низ ца кхобеш къахьийгар советски наха коммунизм хьалъеча керда толамаш дахара. ЦІей сийна яьржача яхье хьалхарча мугІарашка бар Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхой а. БІаьш яр ударни юбилейни вахте лаьтта фабрикай, заводий, промыслай, колхозий, совхозий коллективаш. Революце шу дуза ди белгалдаккхара эггара дикагІа бола никъ ба «кхоачашданза долча декхарашта теркам тІабахийтар» аьхача В. И. Ленина дешаш дага а кхоабаш, лоаттабора цар къовсам Советски Іаьдала ах бІаь шера юбилейна накъбоелхаш.

Иштта къахьегарах хьахиннар деган гІоздоахаш да. Республика эггара дикагІа йолча коллективашта — «Старогрознефть» мехкдаьтта управлене, КПСС XXIII съезда цІерагІча крекинг-завода, Сунженски района XIX партсъезда цІерагІча колхоза — КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета, ВЦСПС памятни ЦІе байракхаш еннай. РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума, РСФСР Министрий Совета, ВЦСПС памятни байракх еннай Наурски района «Терский» яхача совхоза коллектива, мехкдаьтта доаккхачеи мехкдаьттахимически промышленноста министерствай памятни байракхаш еннай «Малгобекнефть» НПУ-и химкомбинатеи коллективашта.

КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета, ВЦСПС памятни ЦІе байракх еннай вай республикана а.

Даьхен доккхийча совгІаташа деган гІоадаьхад Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхой. Цар декхарийла бу вай республикера болхлой, колхозхой, специалисташ кхы а дикагІа къахьега, тІахьех цар боахам а культура а хьалъеча керда толамаш дахара.

Іалаьмате низах тоабенна, хьинар айденна чубеннаб Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхой Советски Іаьдала шоллагІча ах бІаь шера. Царна дика хов хІанззалца хьа шоаш даьхача толамаша, карагІдийннача доккхийча гІулакхаша дІахо кхы а йоккхагІа коталонаш яха, коммунизм хьалъеча керда наступлени е торо хулийталга.

Памятни байракхаш еннараша тІаийдеча декхараша хьахьокх вай республика къахьегамхой уйлаш. Оаха, «Старогрознефть» НПУ болхлоша, инженерно-технически балхаш дераша, гІулакхерча наха Іалаьмате чІоагІа раьза хинна тІаийцар, — йоах Нохч-ГІалгІайчен къаьнагІа йолча мехкдаьтта управлене къахьегамхоша шоаш тІаийцача декхараш тІа, — Сийлахь боккхача Октябра 50 шу дизара сийна яьржача социалистически яхьа итогех тхоа шта лаим лелае КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета, ВЦСПС памятни байракх ялярах бола хоам.

Оаха чІоагІа хьаллоац пятилетка ханал хьалха кхоачашъяра социалистически яхь йоаржаьча мехка хьалхалаттача предприятей коллективай патриотически почин, сийлен совгІато деган гІоз а даьха керда низаца къахьегама вахте а отт.

Тхоай торонашка а хьежа оаха лаьрхІад хьадоаккха мехкдаьтта укх пхе шера 5,5-эза совдаккха а планал совгІа цу юкъагІа Даьхенна 200 эзар тонн мехкдаьттеи 150 миллион кубометр попутни гази яла а.

Московски предприятей коллективай инициатива хьал а лоацаш пхе шера план 1970 шера 7 ноябрь тІакхоачаш кхоачашъе дош деннад крекингисташа.

Хоадамболлаш дола декхараш тІаийцад XIX партсъезда цІерагІча колхоза къахьегамхоша а. Цар лерхІ укх шерах юхейисача хана паччахьалкхенга планал совгІа 1000 тонн ялат, 30 тонн дулх, 500 тонн шура, 100 эзар фуъ, 300 тонн баьцадаараш дохка.

Иштта да сийлахь-воккха баьчча, Октябрьски революце автор В. И. Ленин ваь 100 шу дузача ден сийна вай республика хьалхалаттача предприятей къахьегамхоша тІаийду декхараш. Хьалхалаттарий хьокхам — Нохч-ГІалгІайчен беррига болхлой, колхозхой, интеллигенци пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра социалистически яхь йоаржае тІахьехаш дола кхайкарал да.

Промышленностеи транспортеи предприятей, гІишлошъеча организацей керттера декхар да хІанз пятилетка шоллагІча шера план толамца кхоачашъяр. Цо чулоац технически прогресс дІахо яхьара лоаттабу къовсам, экономически реформа чакхъяккхар, цунна кийчо яр, къахьегама овсарле лакхъяр, продукце дикал лакхъяр, материалаши бедали кхояр, къахьегама дисциплина чІоагъяр. Уж да вай промышленность дІахо дегІайоалаяра эша хьалаш а.

Керттерча даькъе кхашкара балхаш чакхдаьннад колхозашкеи совхозашкеи. ХІанз де дезар да чуэцанза йиса еррига культураш гартгарча деношка чуийна яхар, Іан замалахьа хьайбаш диза хургдолаш царна кхоачам хиллал доткъар Іалашдара кхашкара гІадамаш, эша ча фермашта хьатІаозар. Къаьстта теркам тІабахийта беза хьайбашта Іа даккхара эша деррига хьалаш Іалашдараи хьатІайоагІача бІаьстанна кийчо яраи. Лаьтта а хьайбаш а деладара культура лакхъяра, юртбоахама продукци дукхагІа яккхара, цунга дІабода мах лохбара лоаттабеча къовсама лоархІаме дакъа да из.

Боккха лоархІам болаш ба хІанзарча хьалашка наха юкъе бу политически болх. Партийни организацей керттера теркам хьалхашка латта декхараш кхоачашдара болхлой, колхозхой, специалисташ оарцагІбахара тІаберзабаь хила беза. Цар хІара къахьегамхочоа новкъостал де деза коммунизм хьалъечара ший моттиг йовза.

Дика накъадаьккхад вай Октябра. ХІанз Даьхено керда къахьегама толамаш дахара тІахьех вай. ХІаране декхар да пятилетка ханал хьалха кхоачашъяра ший низ ца кхобеш къахьегар.

Къахьегама вахта дІахо хьош я.

КЕРДАЧА МЕТОДАХ— ДУХХЬАШХАРА СКВАЖИНА

Буровой вышка, цун гонахьара пенаш хьалдеча хьалха дІайодаш хинна ардах 30 кубически метри 200 килограмм хьастмаши дар. Из болх чакхбаккха эшар 20 сага балха ди.

Дукха ха йоацаш Старогрозненски кІоарга бурув деттача конторана чуйоагІача вышкомонтажни цеха начальник Кисаев Василий Митрофанович «Татарнефть» яхача мехкдаьтта промыслови управленерча вышкаш ераш болча ваха хилар. Цига гучадаьлар цунна татарски вышкаш ераша вышкаш хьалъеча ардакхахи аьшкахи пайда эцаш ца хилар.

Татарерча вышкаш ераша вышкаш хьалъеча хьуна а руберойда а метта дІаухийт ах хьамча Іоакъий. Царех даь вышкай пенаш дикагІа, дайгагІа, тешаме, дарегІа да, цул совгІа керттердар атмосферни давленех бурувдеттраш дикагІа лорабу. вешта хьалха хьалъеш хиннача вышкал иттаза дукхагІа а ях из.

КІоарга бурувдеттача Старогрозненски контора вышкомонтажни цеха специалисташа чертежаш кийч а яь, заказаш дахьийтар город Москве. Московски «Каучук» яхача заводо сиха кхоачашдир заказаш. Хьакхаьчар химически изделеш.

Химе изделеех пайда а эцаш, эггара хьалхара вышка хьалйир прораба В. П. Васильева.

ХІанзчул тІехьагІа дуккха сихагІа хьал а еш, бурувдеттарашка дІатерхьа керда вышкаш. Цунга хьежжа цар шоай аргІах лаьрхІачул сихагІа бурув тохаргда, хІаьта мехкдаьтта доаккхараша Даьхенна дукхагІа «Іаьржа дошув» дІалургда.

А. ТИШЕНКО.

ЦХЬАЬКХА А МЕХКДАЬТТА КІЕЖ

13-ча ноябре Серноводскена юххе № 17 йолча скважинана бурув тохаш цига йоккха мехкдаьтта кІеж ийкхар. 4 миллиметр йолча штуцер чу гІолла скважино дийнахьи буссе ду мехкдаьтта 50 тонн я. Цу скважинана бурув техача а из тохнача а хьанере къахьийгар бурувдетта мастер Бородацкий Иван Михайлович керте латтача бригадерча бурувдеттараша. Цу пхелагІча скважино мехкдаьтта кІеж техай керда Серноводски майдан тІа.

Н. БАКАЛЮК,
тха штате воаца корр.

ДЕКАБРЬ БЕТТА ЧОТАХ

Пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра крекинг - завода коллективо дІадоладаь дика гІулакх чІоагІа раьза хинна хьаллаьцад А. Шерипова цІерагІча Грозненски нефтемаслозавода коллективо. Доккхий социалистически декхараш тІаийцад завода цехий, установкай коллективаша. Уж ханал хьалха кхоачашдара шерра яьржай яхь. ХІанзлехьа гучаювлаш я 11 бетта план кхоачашъяь установкаш. Царна юкъе я Д. А. Горьковой керте латтача № 40 йолча установка коллектив. ХІаналехьа эзараш тоннаш продукци арахийцай цо тІабоагІача бетта чотах. Цул дукха тІехьайисаяц Бегляров Александра, Волошин Алексея, Каплан Ольгас кулгалдеча установкай коллективаш. 11 бетта план цар а кхоачашъяьй. КарагІдаьнначох кхоачам а ца беш, кхы а хьинар айдаь къахьегаш ба установкай технологаш. Хьахулача бетта хьалхарча деношка пятилетка шоллагІча шера план кхоачашъе лерхІ цар.

В. ГОРБАЧЕВА,
тха штате йоаца корр.

КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА

Грозненски машиннаькъа дистанце дикагІчарех лоархІаш я путейций коллектив. Из нийса а да, хІана аьлча поездаш лерттІа дІа-юха лелийтара шоай низ ца кхобеш къахьег машиннаькъахоша.

ПхьоалагІа ноябрь тІакхоачаш путейций коллективо кхоачашйир юкъера, похъемочни, капитальни ремонт яра шера задани. беррига боахам кийчбаьб Іан хьалашка болх бара. Дукха кхоаьд металл, шпалаш. 312 эзар сом ахча.

Хьалхалаттараша юкъе ба болхлой Устарханов, Байсултанов, Андреева, Хусаинов, обходчик Борзенко, бригадираш Шамилев, Попов, кхыбараш.

Шера задании социалистически декхараши ханал хьалха кхоачаш а даь пхе шера план ворхІлагІча ноябре кхоачашъяра яхь яржаш латт путейцашта юкъе. Къилбаседа - Кавказски машиннаькъах шоай километраш образцови а яь дІаоттае чІоагІо яьй къахьегамхоша.

Г. АНОХОВ.

ФЕРМА БОЛХ ТОАБАЬБ

Дукха ха яц Гудермесски района «Гудермесский» яхача совхоза № 3 йола шурий товарни ферма ерригача районе тІехьаюсаш хинна. Во лелар доахангара шура яккхара гІулакх, кІезига дар бетт-бетта хьайбашта тІаккхета дулх. ХІана дар из иштта? Цкъа-дале во вІаштІехьбаьккхабар ферме доярках болх. цар баьча балха учет нийса лелайицар. дояркаш каст-каста хувцалора. Уж бахьанаш долаш хІара бетта кІезиглора доахангара йоаккха шура, шурийцара хьоанал. хІаьта плапал дуккха дукхагІа дар продукци яккхарга дІадода ахча а.

Фермера хьалаш дІахо иштта дита йиш йоацилга гуш дар. Совхоза парткомои, администрацеи эггара хьалха ферме дика кулгалхо хьожаве лаьрхІар. Цу тайпара кулгалхо хила везаш вар цу ферме массехк шера ветеринарни техникалла болх беш вола коммунист Бекмурзаев Абубакар. Из заведующелла хьожавелга ловш бар коллектива членаш а. Ше ферма хьайийцача дукха хувцамаш дир кердача кулгалхочо. Эггара хьалха теркам тІабахийтар цо ферме балха учет нийса лелаяра, доакъара рациона тІахьожам оттабир.

Кердачох дукха ха ялалехьа беркат даьлар. Шоаш хьега къа ца довлга кхетаде баьнна дояркаш балхара дІа цо бувлаш сейцар — из дар керттера дар. ХІанз ферме шоай болх дика бовзаш йола 16 доярка я. Иштта лакхъяла йолаялар ферме доахангара йоаккха шура, шурийцара хьоанал. Пулухьа саг цецваланзар совхозе юбилейни шера хьалхарча ялх бетта итогаш тохкаш № 3-ча ферма коллектива шоллагІа моттиг яьккхача. хІаьта ворхІлагІа ноябрь тІакхоачаш царна парткомои администрацеи карара кара тела ЦІе байракх елар.

Шоаш даьхача толамий бахьанаш дувцаш юкъа Бекмурзаева аьлар: керттера дар да юбилейни шера болх во бе йиш йоацалга коллективо кхетадар. шозлагІа - дале, дика да тха фермера хьайбаш а. хІаьта царна зоотехнически бокъонаша дІадеххача тайпара гІулакхаш а ду. Пулухьа хьайбай продуктивность лакхъеннай.

Дукха ба ферме дика къахьегаш бола болхлой. Масала, доярка Темирсултанова Маликас дІабахача итт бетта ше лелабеча хІара Іаттагара юкъера лаьрхІача 2104 килограмм шура яьккхай шера план 1800 килограмм йолча. Хьалхалаттача доярка сурт республика юртбоахама министерства сийлен Доска тІа доал. Ши эзар килограмм совгІа шура яьккхай шоаш лелабеча хІара Іаттагара Мутаева Лейлас, Исаева Арапатас.

Сулейманов Іаьлеи, Солтаханов Іадрахьмани ялх беттала доккхагІа долча Іаьсашта гІулакх деш ба. Царна доагІача тайпара гІулакхаш дар бахьан долаш дийнахьи буси хІарабена юкъера лаьрхІача 475 грамм дулх тІаккхет планах кхета дезар 400 грамм долча.

Дояркаша баркал оал укхаза скотникаш болча Шахириев Ахьмада, Макаров Исраила, Акиханов Ризвана. Іан замалахьа доакъара рацион нийса лелаю цар, аьхки дика доажаду.

ХІанзле доахан Іангара дахара кийчо я баьинаб хьалхалаттача фермa болхлой. Ерригача помещенешта ремонт яьй, юбилейни шера хьалъяьй 120 Іатта лаьрхІа типовой коровник. Цу гІулакхо дика тоадаьд фермера балха хьалаш. Силосни кІоагача дІаделлад 2617 тонн моша доакъар.

ХІанз коллективана хьалхашка латтараш лоархІаме декхараш да. Кастта вай халкъо В. И. Ленина 100 шу дизар дездергда. Грозненски крекинг-завода технологаша даь кхайкарал хьаллаьцача ферма коллективо лаьрхІад паччахьалкхенга шура йохкара пятилетка кхоалагІча шера план 25 декабрь тІакхоачаш кхоачашъе, хІаьта ерригача пятилетка план 1970 шера 7-гІа ноябрь тІакхоачаш кхоачашъе.

А. ГАДАБОРШЕВ,
тха собкор.

ЛЕНИНАХ, ПАРТЕХ

В. И. ЛЕНИН ВАЬЧА ДИЙНАХЬА ДЕНЗ 100 ШУ ДИЗАРА ХЕТАДАЬ КНИЖКАШ

В. И. Ленин ваьча дийнахьа денз 100 шу дизара хетадаь литература арахецара план 14-ча ноябре йийцар писателаша, Іилмахоша, издателаша — СССР Министрий Советерча керпайоазон гІулакхашта йолча Комитете хиннача совещане дакъа лаьцараша.

Цу дезача денна хетадаь мехка издательстваша арахец революце баьтча балхаш, цун вахарахи гІулакхехи, В. И. Ленина сочиненеех, ленински идеяш чакхъяхарах дола книжкаш.

Масала, центральни издательствай плане—кховзткъе итт совгІа цІи йола книжкаш. Царех да — В. И. Ленина «литератураи искусстваи хьакъехьа» яха сборник, «В. И. Ленин» яха М. Горькеи «Владимир Ильич Ленин» яха В. Маяковскеи сувенирни изданеш, доазол дехьарча поэташа Ленинах язъяь стихаш тІайола «Дерригa лаьтта цкъа чулоацаш» яха сборник. «Музыка» яхача издательства арахеца лерхІ Владимир Ильича хетадаь СССР-еи доазол дехьарча мехкийи халкъий иллей доккха сборник.

Араяргья изобразительни искусства изданеш — В. И. Ленин ваьча дийнахьа денз 100 шу дизара хетадаь альбомаш, буклеташ, отрывкай подборкаш, плакаташ, календараш.

(ТАСС корр.).

МЕДИКИЙ ЗОНАЛЬНИ КОНФЕРЕНЦИ

Селхана самардийнахьеи медицински училище болх беш хилар гельминтозашца къовсам лоаттабара проблемана хетаяь зональни Іилманпрактически конференци. Конференце дакъа лоацаш бар Къилбаседа Кавказа автономни республикашкара хинна ца Іеш Ставропольски, Краснодарски краяшкара, Ростовски областера, иштта Москвера, Грузински ССР-а Іилмахой.

Конференци хьайийллар Нохч-ГІалгІай АССР здравоохранене министра М. Т. Индербиева. Цул тІехьагІа «РСФСР-е гельминтозашца къовсам лоаттабара проблема» яха доклад йир РСФСР здравоохранене Министерства Керттерча санитарно-эпидемиологически управлене начальника заместитела Л. И. Ивановас.

Конференце хьалхарча дийнахьа докладаш йир РСФСР здравоохранене министерства паразитологе Института директора проф. С. Н. Покровске (Ростов-на-Дону), медицински паразитологе Центральни института директора заместитела, медицински Іилмай доктора Л. И. Прокопенкос (Москва), Грузински ССР паразитологе института директора СССР медицински Іилмай Академе член-корреспондента проф. Г. М. Маруашвиле (Тбилиси), иштта кхычар.

ШоллагІча дийнахьа 9 сахьати 30 минути яьлча конференце дІахо бихьар ший болх. Цу дийнахьа докладаш еш хилар проф. Е. С. Шульман (Москва), медицински Іилмай кандидат Л. П. Савченко (Краснодарски край), А. Х. Ошаев (Нохч-ГІалгІай АССР), медицински Іилмай кандидат А. А. Намитоков, иштта кхыбараш. Докладаш йистеьнначул тІехьагІа пренеш йолаелар. Цига къамаьлаш дир профессора Т. Д. Яновича (Ростов-на-Дону), доцента Н. Е. Ковалева (Махачкала), медицински Іилмай кандидата Л. М. Зиракашвили (Тбилиси), ветеринарни Іилмай кандидата Н. Х. Григорьева (Грозный) беррига а 11 саго. Цу дийнахьа конференце болх чакхбаьлар.

Г. ГАРСИА.

ИШТТА ДАЬККХАД СИЙ!

Грозненски кога гІирс беча фабрика П. М. Шишкин керте латтача цехе дукха болхлой ба хІанзалехьа пятилетка шоллагІча шера план кхоачашъяь. Цар цІераш йоахаш фабрика партийни организаце секретара В. С. Агабекова эггара хьалха цІи яьккхар Мусаев Туркочун.

— Цунна ца бовзаши цо ца беши нагахьа болх бац тха фабрике, — аьлар цо.

Цхьа юкъ ялалехьа Туркос болх беча цехе дар тхо. Ший болх дика бовзача саго санна тохар Мусаев Туркос хІамагІа кулг. Цо кхоачашъе еза процесс эггара чоалханегІарчарех яле а, цун кулгашта кІалара сиха дІа а баьле кхычунга дІабодар кога гІирс. БІарахьежачо кхетадергдолаш дар цун кулгаш цу балхага даьнна шаьрденналга.

Шаьхха хьахьежача Туркона хайра ше зувш тхо долга. Цхьабакъда, оаха шийца къамаьл дача хана цхьан минута а сацийтанзар цо болх. Нагахьа аз сай болх социйте конвеер тІа болх беча берригача наьха балха Іаткъ из, йоахар цо бехказа вала гІерташ санна. Ший балхах лаьца деча хаттарашта тела жоп лоаца дар. Тха цехо хьалхара моттиг дІахецаргьяц, — йоахар цо дог тийша. ХІанз укх шера тІеххьарча бетта чотах къахьегаш да тхо.

Крекинг - завода коллективо даьча кхайкарало кхы а хьинар айдаьд тха, яхаш дувц цо дІахо. Ер бутт бовча деношка шера план кхоачашъе лерхІ цеха ерригача коллективо.

БархІ шу гаргга ха мара яц фабрике Мусаев Турко балха вена. Юххьанца денз чІоагІа безам тІабахар цехе болх берий хьатара бос болча, юкъерча дегІарча, нохчий зІамигача сага. Безам тІагІорг мел бола оамал йоалл цун дегІах, яхаш дувц цох цеха начальника Петр Михайловича а цеха болхлоша а. Из ва бокъонца вола новкъост, визза болхло, хала бар аьнна балхах бІукъожабергбоаца саг. Ше цига балха венача хьалхарча деношке а хьахьекхар цо из. Пулухьа цу хана йоккха опыт йолча болхлоша нн. Черкунова, Заботина хоза а хеташ къахьегар цунна шоай балха говзал Іомаяра. Бутт боаллашехьа толамца караерзайир цо из чоалхане балха говзал а.

Цхьабакъда, кхы а лоархІамегІа дола декхар хьалхашка эттар къонача болхлочоа. Балха тІа хьалхалаттарий мугІарашта юкъе ваха веза, коммунист массаза хьокхам телаш хила веза яха уйлаш йора цо. Из а сиха кхоачашдир цо. ТІа-тІа ший балха говзал лакхъю цо. ХІанз из ва резервни мастер. Итт совгІа болхло ва цу цехе цо говзал а Іомаяь хІанз балха тІа хьалхалатташ. Царех доккхал ду Туркос.

КарагІдаьнначох кхоачамбаь Іеш оамал яц Мусаев Туркай. Ше болх бешшехьа сайрийнарча школе деша а ухаш, чакхъяьккхар цо итт класс. Укх шера заочно деша вахав Ростовски яйгача промышленноста техникуме. Из ше дика чакхйоаккхаргхиларах дог тийша ва Турко.

Бокъонца вола производственник хиларга хьежжа дизза дакъа лоац цо общественни балха тІа а. Массехказза хержав из профсоюза фабричнн комитета членалла, цул совгІа из ва халкъа тІахьожама комитета председатель. Цун бІарг кІала гІолла цхьа кхоачамбоацар чакхдаргдац, — оал цох болхлоша. Из иштта да а да. Цо дира къовсам лоаттабу нийслуча кхоачамбоацарашца, цу гІулакха бехке вар бехктокхаме озийт. Лоацца аьлча ший низ кхоачар ду цо цеха коллектива сий лакха лоаттадара.

Балха тІа иштта даьхача толамий лакха мах баьб. РСФСР Социалистически яхьа отличник яха значок еннай цунна, фабрика кулгалхоша массехк Сийлен грамота еннай, ахчан совгІаташ тийннад, къахьегама книжка дІа а яздеш дуккхаза баркалаш яьхад. Укх тІеххьарча шерашка фабрика сийлен Доска тІара Іадалац цун портрет.

Цу совгІаташа дІадех дІахо йодача хана кхы а дикагІа къахьегалга. Из цо кхоачашдергхиларах теша мегаргва.

Б. КОСТОЕВ.

ВАЙ ХЬАМСАРЧА МЕХКА ГІОЛЛА

МИЛЛИАРД КИЛОВАТТ - САХЬАТ ЭЛЕКТРОЭНЕРГИ

яьккхай ше болх беча пхе шера Тахиаташски ГРЭС-о—Аму-Дарьяй лохалений энергетически дего. ХІанз укхаза вІашагІъелла йоалаш латт пхелагІа, эггара йоккхагІа йола турбогенератор. Цун низ—бІаь эзар киловатт.

НИЗ БОЛА ЛИЛИПУТ

«Татбурнефта» тресте селхан тоххамбаь баьннаб нийсъю пластмассови аппарат а йоаллаш йолча соана тІарча насоса. Цо болх беш йоаккха ха болатах яьча балха органашца нийсйича шозза йІаьхъеннай. Из бахьан долаш №1 йолча бурув деттача конторе цу насоса новкъосталца кІоарга ши скважина яьккхай. массаза санна цаІ яьккха а ца Іеш.

Татаре мехкдаьттахоша низ бола лилипут оал соана тІарча насосах. Поршневи насосел пхезза айгагІа я из.

Пластмассови нийсъеш йола аппараташ а йоахкаш йолча соана тІарча насосий хьалхара парти Бугульмински механически заводо арахецаргья хьатІадоагІача шера юххье. Царех пайда эц скважинаш йоахача хана нийца ца Іеш, мехкдаьтта доаллача тІоан контурал арахьарча даькъа чу эшшаш йола давлени лоаттаяр духьа хий чуахийтара а.

ЗАРАФШАНА АЬШКАБЕТОННИ «ДЕЛИТЕЛЬ»

Хьалбе болабаьб Узбекистане боккхагІчарех бола цхьа гІирс — Зарафшан яхача хи тІара Аккадарьински гидроузел. Секунда 700 кубометрга кхаччалца хий чакхдалийта лаьрхІа йолча гидроуало магистральни каналашка гІолла дІаухийтаргда Зарафшана хий.

ШЕРА ШИ ХЬУВКЪАМ

ТІехьа кхача хьажкІаш чуийна даьннад Туркмене Ашхабадски района боахамаш. Доакъара культура шоллагІа хьувкъам ба из. Хьалхарбар июнь бетте а чуийцабар.

Каракумски канала чу гІолла амурдарьински хий хьакхаьчача дена доакъарий культураш дІадовш дола лаьтташ шозза дуккагІа шер а даь, шоззачул кІезигагІа боацаш хьажкІийи соргои хьувкъам чуийбе болабеннаб района хьайбаш леладераш.

ГУРАХЬА ДУВ ЯЛАТАШ ДІАДИЙНА ДАЬННАД

Гурахьа дув ялаташ дІадийна даьннад Казахстане. КІаи рожи керттерча даькъе параш тІа, цхьоалагІчеи шоллагІчеи классий фу тоссаш дІадийнад. ХьалхагІа а санна, шерра кхаш къоастадаьд «безостая-1» яха кІа дІаде, лаьттаи цхьадола дакъа цо «мироновская-808» яхача кІина дІахийцадале а.

ЙІАЙХА Я РЯЗАНЩИНЕ

Цlаккха а ца лаьттача тайпара йІайха ха латт Рязанщине. Фегара температура ноябрь бетта юкъе дукхача шерашка хиннача юкъерча температурал 4—5 градус лакхагІа я. Из тайпа хІама хиннадац укхаза укх тІеххьарча 90 шера. Укх деношка дийхка хьунашка дуккха грибаш-масляташ тІадаьннад, хІаьта аргІе — шампиньонаш.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ХЬАЛХАРЧА МУГIАРАШКА — КОММУНИСТАШ

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дузача денна доккхийча къахьегама толамашца накъаера «Октябрьнефть» яхача мехкдаьтта доаккхача управлене коллектив. Юбилейни социалистически декхараш тIехкхоачашдарах КПСС Нохч-ГIалгIай обкома, Лакхехьарча Совета Президиума, Министрий Совета, облсовпрофа памятни Цlе байракх еннай цунна.

Уж доккхий къахьегама толамаш доахача чIоаггIа лоархIаме хилар партийни организаце шийболх толамца вIаштIехьбаккхар, коллективе яьржача социалистически яхьа цо лерттIа кулгалдар. Даим хьалхарча мугIарашка ба коммунисташ. Цар хьокхаме къахьег, шоашта уллув латтараш оарцагIбоах керда толамаш дахара.

Цудухьа дика лел производственни участкашкара гIулакхаш.

ГIой-Корт яхача моттиге къахьегаш я опыт йолча коммуниста Пронин Иван Андреевича кулгалду бригада. Укхаза коллектива хIара член хьалханика латта декхараш кхоачашдара оарцагIваьнна ва, чурча резервах бизза пайда эц, из бахьан долаш производственни планаш цахаддаш тIехкхоачашъеш хьайоагIа бригада. ДIабахача итт бетта 1000 тонн мехкдаьтта даьккхад хьинаре къахьегача бригада. Сийленца лелаю цо коммунистически къахьегама бригада яха цIи.

Телемеханизированни промысла толашагIа йолча бригадана кулгалдеш ва опыт йола мехкдаьттахо коммунист Лукьянов Иван Алексеевич. Из ва промысла партбюро член, халкъа тIахьожама группа председатель. Производствени общественни балхаш говза дувзар бахьан шийдоккха сий даьккхад И. А. Лукьянова.

Из санна дика къахьегаш, массане а доккха сий деш бола коммунисташ дукха ба мехкдаьттахошта юкъе. Царех ба подземни ремонта оператор П. П. Антипов, электромонтераш М. П. Чумачков, Н. В. Белугин, оператораш Х. Юсупов, Н. С. Цыганков, Е. В. Александрова, И. А. Горлов.

Коммунистически къахьегама ударникий цIи лелаеш ва 110 коммунист, хIаьта из цIи яккхара къовсам ловттабеш 100 саг ва.

«Октябрьнефть» промыслови управлене коммунисташа даим терко ю производства технологически процессаш эргаяхареи технически прогресс дегIайоалаяреи гIулакха, хьинаре дакъа лоац рационализаторски болхе. 66 коммунист ва изобретательски гIулакхашка дакъа лоацаш. Цар хIаране итт совгIа рационализаторски поедложени еннай. Иштта, масала, духхьал укх юбилейни шера коммуниста Михайлова 16 рационализаторски предложени еннай, коммуниста Шатова лицевой счете 14 предложени я. Коммунисташа Евандяна, Соловьева еннача рационализаторски предложенеех 15054 сома маьха экономически эффект хиннай, хIаьта 10978 сома маьха экономически эффект хилар коммунисташа Ершова, Данилова, Нефедова, Михайлова, Цутурова еннача предложенеех.

Производства экономически хьокхамаш тоадара шийберрига низ коллективо тIаухийталга хьагойт кхомбаран хьурмат дараи IIехьа дIахьоча хьажаро. Укх юбилейни шера общественни хьажаре дакъа лоацаш хиннав 352 саг. Цар еннача 348 предложенех 303 производствана юкъейоалайир. Цунах 72,3 эзар сома эффект хилар.

Коммунистий творчески инициатива дегIайоалаяра боккха теркам тIаухийт цехови партийни группаша. Дика вIаштIехьбаьккха дIахьу шийболх ГIой-Корт яхача промысла цехови партийни организаце. Укхаза цхьа моттиг нийслац къахьегамеи производственни дисциплина телхаеш, лакха я производства культура. Лакхача боараме ба политико-кхетама болх.

Коммуниста Макеева кулгалду 1-ча бригада партийни группа телемеханизированни промысла партийни группаех толашагIъяр я. Бригада коллектив оарцагIйоах цо производственни планаш кхоачашъяра, ерригача торонех бизза пайда эцара.

Коллектива юкъе беш бола организаторски массово-политически болх дIахо тоабеш, промыслови управлене парткомо хоадамбаш кулгалду цехови, партийни организацешта, цар секретарашта. Соахкарчул кIезигагIа я тIайю решенеш, уж кхоачашъяра цахаддаш тIахьожам лоаттабу.

Бакъда, хIана а цхьайолча цехови партийни организацешта карагIдаьннац лерттIа шоай болх вIаштIехьбаккха. Лоха я производственни дисциплина. КПСС Устав хьалхашка огтадаь декхараш кхоачаш на деш ба коммунисташ Шадрин, Вазиев, Малдюгин, Антонов. Общественни вахаре лерттIа дакъа лацац.

Парткома балха нийслуча кхоачамбоацарех цIенхашттара дар да дикагIболча производственникех партийни организаце мугIараш дегIакхувлара из лерттIа оарцагIа ца ялар. Укх шера верригаш виъ саг мара хьайийцавац КПСС мугIарашка.

Партийни болх йоккха искусство езаш ба. Чоалхане а бехктокхаме а ба из. Цун цхьаккха а участок йита йиш яц цIенхашттара теркам тIа ца бохийташ.

А. ЗИНОВЬЕВ,
КПСС Октябрьски райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

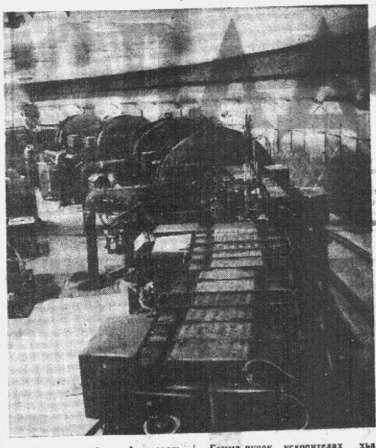

Сийлахьа юбилей хьатIакхоачаш — Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дузаш Советски Союзе эггара йоккхагIча, атомни энерги тахкара йолча СССР Паччахьалкхен комитета Еревански физически института электронни кольцевой ускорителе 6 миллиард электровольт совгIа электронний энерги яьккхай.

Гамма-пучок ускорителах хьа а яьккха, хIанз юххьанцара физически эксперименташ е йолалуш я института коллектив.

СУРТА ТIА: кольцевой ускорителa дакъа.

Э. Исаакянеи Р. Акопянеи сурт.
ТАСС фотохроника.

СТУДЕНТ-ГIИШЛОШЪЕР

ЗIамига волча хана дена дукха безабеннаб Умаров Шамсуддина гIишлошъечун сийлен болх. Цудухьа школа йисте а яьккха дIахора шийвахара никъ хоржаш ше ваьхача гор. Лениногорске плотника-крепильщика ученикалла шахте балха вахар Шамсуддин, 1952 шера уккхазара дIабодалалу цун къахьегама никъ. «Хала дар юххьанца болх бе, — йоах Шамсуддина, — дукха дар балха юкъе ца довзаш, ца кхетадеш дола хIамаш, хIаьта а сайболх дукха безарах гIишлошъер хилар сох». Ва а ва Умаров шийболх дукха безаш. Из хьахьокх ше балха вена биъ бутт боаллаьехьа цунах цхьоалагIа разряд а йолаш вола плотник хиларо. Массаза тIехкхоачашъю цо шийденна нормаш, хIаьта ше хьадер дика ду. Дика дакъа лоац Шамсуддина общественни вахаре, из юххьанцарча комсомольски организаце секретарь вар. Дикка болх бечa зIамигача сага гIулакхаш дуккказа белгалдаьхар Сийлен грамотанца, ахчан премешца, кхайкадеча баркалашца.

ХьатIакхоач 1957 шу. Шийдезалца Кавказе цIавоагIа Шамсуддин. Грознерча «Чечингсельстрой» треста чуйоагIача № 11 йолча гIишлоймонтажни управлене балха а вайя город Орджоникидзерча гIишлошъерий техникуме заочно деша вода Умаров.

Хала дар болх а беш деша. Цхьабакъда ше дIадоладаь гIулакх чакхдоаккхаш оамал я Шамсуддина. 1959 шера техникум йисте а яьккха диплом хьаийцачул тIехьагIа участка прорабалла хьожаву къона гIишлошъер. Укхаза гучайоал цун организаторски талант. Хьалха тIехьаюсачарех хиннача участка коллективо массаза тIехкхоачашъю производственни планаш, цунна хьожаю гIишлон управлене карара карара тела Цlе байракх. ХIаьта прорабашийболх а Сийлен грамоташцеи кхыча совгIаташцеи дуккказа белгалбоах «Чечингсельстрой» треста СМУ-11 кулгалхоша. Иштта хьинаре къахьегарах, общественни балха тIа дика дакъа лацарах коммунисташа из шоай мугIаре дIаэц. Керда декхараш увтт Шамсуддина хьалхашка — ше дика болх барал совгIа шийучастка къахьегамхошка а керда толамаш дахийтар. Цу декхарех а дика лоархIаву Умаров. Массаза а 150—170 процент кхоачашъю цо кулгалдеча участка коллективо шоай бетта нормаш. БоаггIача бесса белгалбаьккхаб хьинар долча гIишлошъечун болх. Укх шера 11-ча августе, цунна елар «Знак почета» яха орден. Цу совгIато чIоагIа дог гIоадаьккхар Шамсуддина. Цо дош делар кхы а дикагIа къахьега. Из ва заводской райсовета депутат. ХIанз вай республика гIишлошка хьажара йолча комиссе дакъа лоацаш а ва Шамсуддин. Уж декхараш я цIена кхоачашду цо. КарагIдаьнначох кхоачамбаь Iеш оамал яц Шамсуддина. Шийбалха говзал денгара денга, шерагара шерага лакхъю цо. ДIадахача шера цо чIоагIо йир шийбалха бувзам болча лакхерча дешара заведене деша ваха. Из цо кхоачашдир. Укх шера заочно деша дIаэттав из Грозненски мехкдаьтта института гIишлошъерий факультете. Балха тIа дика толамаш доахаш санна институте а цо дика дешаргхиларах дог тийша хила мегаргва.

Р. АУШЕВ.

ДИКАГIЙОЛА ОПЫТ ЙОВЗАРА

«Грознефтеразведка» яхача тресте ра 12 саг юкъе а волаш делегаци яхийтар дукха ха йоацаш «Ставропольнефтегаз» яхача объединене социалистически декхарашта проверка е аьнна, хIана аьлча тхо царца социалистически яхь лелаеш а опыт дIа-хьа эцаш а да.

Вай «Грознефтеразведка» яхача трестаяр санна йоацаш кхыча тайпара я «Ставропольнефтегазразведка», «Ставропольбурнефть» яхача трестий структура.

Тха тресте е тампонажни а, е гIишлой-монтажни а контораш яц. Къахьегам лорабареи кхерамален техникан даькъе нах лозабеш йола моттигаш цар дукха а кIезигагIа я, хIана аьлча конторашкеи трестеи болх бераш цига массаза а цхьа болхлойи ИТР-аши ба. Цудухьа цар кIезигагIа хувцалу болхлойи ИТР-аши, дукха а кIезигагIа ба прогулаш еш бола нах, прогулаш яь деноп. Цар дукхагIа йолча бурув деттача конторашкеи разведка тресташкеи тха йоацаш йола кабинеташ я къаьстта кхерамален техникана лаьрхIа.

Город Прикумскерча ремонтно-механически заводе бIаргаийра тхона бурув детта чIегаш механизированно дулаш йола мойка, цо торо хулийт уж чIегаш сихагIа дила а болхлочун къахьегам аттача баккха а. Ше хьаргеи чоалхане йоацаш хиларген диллача чIоагIа тамашийна я мойка. Спуско-подъемни операцеш еча хана элеватора ногIар тIа фиксирующи устройство я бурув деттача кхоалагIча конторе (Прикумске). Цига вIашагIйоллаш латташ я духьал чIега ше мара турба йIоахйолийтаргйоаца, чIоагIагIча токаца чIегаш хьахьувзалу автомат, хIаьта цо йиш хулийтаргья паргIатта чIега хьахьовзабе.

Шаровой деталаш кийчду приспособлени яь Нефтекумске. Цигга ремонтно-механически конторе бурув хьувзадеча станока тIа оттаяь гом бекъарг — дуккха бе безаш хилча цо болх сихбу, хIана аьлча белгалонаш е езаш хилац. Бурув деттача пхелагIча конторе (Нефтекумск) йIоахалашха аьшкаш хьокхача станока тIа дика приспособлени оттаяь спиральни кхалингаш йолча ротора конически шестернешта обработка яра.

КхоалагIча контора (г. Прикумске) буровойшка хьожаш тхо долча хана цхьаькха керда хIама а зеялар тхона — ротора лохехьа буровой ийна кIал лебедка оттаяь. Из керданар, сона хетачох, цхьанна хIаманна эшаш дац. Цкъа-дале, болхлоша цо балха еш атто яц а яхандаь, шозлагIа-дале, лебедкаца деш дола ремонтни балхаш йоккхийча халонашца дувзаденна а доландаь (хувца езаш хул тормозной шкиваш, тормозной ленташ, талеви муш).

Буровой чу спуско-подъемни операцеш йолча хана кIуро наьха организм толхаю, торможени холац. Алхха цун дика дар фуд аьлча, лебедкана а лебедка болх бе йолаялийтара а монтажникашта йоккхий блокаш (лебедка дизельца йолаялийта а скоростий коробка а) ца эшаш хилар да.

Левокумске цхьан буровой чу ротор йоалл, лебедкеи насосаши кхестаеш ТУ-124 яхача самолета тIара йийца 2500 говра низ бола турбореактивни двигатель латт. Из двигатель дика яр цкъа тохаш массехкнахьа бурув тохача хана пайда эца. ТIаккха а чIоагIа кхоме йоацаш я из, хIана аьлча дизелца болх беча хана доадечул 4—5-зза дукхагIа доаду цо доагор. 8 бетта цу двигателаца бурув теха 2550 метр проектни кIоаргал йола ши скважина яьккхай, хIаьта уж скважинаш йоахача хана доагадаьд 1200 тонн совгIа дизельни доагор.

Белгалдаккханза даргдац, «Ставропольбурнефта» тресте ерригача буровойшка 4-ча инструмента тIа болх беш боажаш хийца АКБ-3 яха дIоагIаш хилар. Тха тресте АКБ-3 яхача дIоагIашца 4-ча буринструмента тIа болх бац цун боажаш ца хилар бахьан долаш, хIаьта царна меттел НБК яхача дIоагIашца бу болх.

Дуккха хIамаш карагIдаьнна йоккхийча блоки цех я Затеречне, «Ставропольбурнефта» тресте. Блокаш вIалла чоалхане йоацаши транспортабельнии я. Цу блокаш тIа а оттаяь фонараш (вышкаш) дIаюха кхухьаш хилча, буровой тIа 14—16 дийнахьа хьалъоттаю уж вышкомонтажникаша. Цу блокаш тIа а увттаеш дIа-юха кхухь лебедка а, ротор а, привод а. ХIанз цу цеха лалла хьалъеш латт Ставрополья мехкдаьтта промышленноста дерригa ремонтни балхаш дергдола механо-ремонтни базаш.

Нефтекумскерча буровой чу бIаргаийра тхона автоматизированни бурув детта 125-БД яха установка. Цига ерригa спуско-подъемни операцеш автоматизированни я, верховой болхло а воацаш. ГIойт-Корте вай хьалъяьча 11-ДЭ яхача установкера яр санна йолча автоматически элеваторана ю уж. Цигга я забой чу оста чуухийта автомат а. КхоалагIча конторе керда приспособлени кийчъяь талеви муш цхьан оагIорахьара чIоагIагIа дIалацара. Из приспособлени тхачул аттагIа а чоалхане йоацаш а я. Уж лакхе белгал мел даьха хIамаш Ставрополе производствана юкъекхухьаш да, хIаьта «Грознефта» объединене оаха юкъекхахьац. Из долла хIама царгара хьаэцанза а юкъедоаладанза а даргдац тхо.

Вывод е хала да, хIана аьлча цар утяжелителаш стратиграфии (тIоаний чIоагIал), кхыяраш йоацаш детт бурув, хIаьта а хьаIомаде хIамаш да царгара, къаьстта царгара хьаIомаде мегаргдар — из да бурув деттача болхлой къахьегами быти вIаштIехьйоаккхилга.

Д. ГАБАЕВ,
«Грознефтеразведка» яхача треста къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбоахача лабораторе начальник.

ЯХЬА ХЬАЛIХЛЕ ЛЕЛАЮ

Нохч-ГIалгIай республика «Скотооткорм» яхача треста боахамашта юкъе йоккхагIчарех я МалгIабика района «Алханчуртский» совхоз. Треста экономике 40 процент дIалоац цо. Хьалха 50—60 саг мара болх беш ца хиннача пунктах боккха боахам хиннаб. БархI юртах латтача боахама кхоъ приемни пункти Грозне Катаяма цIерагIча поселке эзар саг балха волаш базеи я.

Укх шера юбилея сийна тIаийца декхараш кхоачашдара тIаерзаяьяр совхоза парторганизаце ерригa шийуйла а низ а. Социалистически декхараш кхоачашдара дешаш партийни бюро заседанешка, партийни собранешка дийцад. Къаьстта терко ю партийни организаце коммунисташ боахама керттерча участкашка дIанийсбара, чIоагIа уйла тIайохийт производствера цар лоархIам лакхбара.

Партийни организаце даим лостам тел коммунистий балха. Иштта лоаман даьгIенашка бIаьсти доахана Iулаш дIалоахкаш хьайбаш лораде коммунисташ Тимирбиев, Амерханов, Албогачиев тIачIоагIбар. Цу коммунисташа даим новкъостал лора скотникашта хьайбашта лерттIа доал де, цар беча балха кулгалдара. Из бахьан долаш аьхки лоамашка лоа дийлхача хана совхоза доахах цхьа хьайба тIера даланзар.

Хьайбашта скотникаша гIулакх мишта лоаттаду хьожаш парех цаI хулар цига. Лоаман даьгIенах кхетамца пайда ийбарах дикка лохдаьд совхозо дулха центнерага дIададар. План 940 кормоединица йолаш дулха цхьан центнерага 780 кормоединица мара дIаяхийтанзар оаха. БIаьсти а аьхки а даьгIенашка дажаш хиннача 3000 хьайбах хIаранена денnеи бусси 800—900 грамм дулх тIакхеташ хиннад.

Коммунисташ керте латтача отделенешка балха толамаш къаьстта дикагIа да.

Масала, совхозе массанел хьалхагIа ялат чуйицар а доакъар Iалашдаьр а коммунист Шадиев И. А. керте латта отделени яр. Цу отделене кхыча отделенешкарчул дукхагIа тIакхийттад хьайбашта дулх.

Иштта дика толамаш доах социалистически яхье управляющи коммунист Х. М. Боков, агроном коммунист Х. С. Арчаков волча № 2 йолча отделене коллективо а. Къаьстта белгала я коммунистий авангардни роль № 4 йолча отделене Каталмерча база коллектива юкъе 60 сагах латтача коллективана юкъе 10 саг ва уж. Совхозе эггара йоккхагIа йола партийни группа я из. Укхаза болх беш ба трактористаш коммунисташ Х. Рахимов, Л. Дикаев, Я. Мудаев Н. Сазонов, свинаркаш С. Поровченко, Е. Лысенко, А. Донецкий, кхыбараш. Укхаза кхычахьарчул дукхагIа тIадеттalу дулха кхоабача хьакхарчашта. План 460 грамм йолча хIара хьакхийна денnеи бусси 700—800 грамм дулх тIакхетийт хьакхарч лелаераша. Партийни группо ерригa коллектив оарцагIъаьккхай юбилейни шера тIаийца декхараш тIехкхоачашдара.

ЛаьгIбац коммунисташа наха юкъера массово-политически болх а. Лекцеш, докладаш, беседаш ю цар каст-каста, коллективаца социалистически яхьа итогаш ювц. балха овсарле лакхъергйола наькъаш лех. Дегаш гIоадаьнна тIаийцар тха къахьегамхоша КПСС ЦК Пленумо «Советски халкъа хьал-торо тоаяра мероприятех лаьца бaь соцам а КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо СССР Министрий Совето «Советски халкъага, Советски социалистически республикай союза бергача къахьегамхошка» даь кхайкарал.

Парте баьча хIара кердача соцама юртбоахама продукташ соъъяхарца жоп тел тха къахьегамхоша. Из традици совхозе йола дукха ха я. Совхоз экономика лакхъеча, боахам айбеча хьинаре дакъа лоац тха коммунисташа.

И. БАРАХОЕВ,
«Алханчуртский» совхоза партбюро секретарь.

Укх шера цIаккха ца хиннача хьисапе хьинар айденна къахьег Грозненски трикотажни фабрика хIамаш тегараша. Итт бетта планах лаьрхIачул совгIа цар арахийцар 34 эзар сома маьха продукци. Тегача хIамай дикала план цаI-ах процент тIехкхоачашъяь. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах укх шера пачхьалкхенна кходаьд 9 эзар сом, хIаьта берригa баь пайда 26 эзар сом да.

Крекингистий инициатива хьал а лаьца къахьег фабрика болхлоша укх бетта. Хьалхарча декада план 101 процент совгIа кхоачашъяь. Планал совгIа тийга хIамаш массехк эзар сома маьха я. Къаьстта дика къахьегаш я хIамаш тегар Галаева Дибахан. Юкъера лаьрхIача сменни норма 180 — 190 процент кхоачашъю цо. ХIанз тIадоагIача шера чотах болх беш я из. Общественни балха тIа а хьинаре дакъа лоац цо. Сандружина член а, цул совгIа дружинница а я из. Уж декхарш а цо цIена кхоачашду. Иштта дика къахьегаш ба Петросова Клавдия, Мазиева Фатима, кхыбараш.

Сурта тIа: хIамаш тегар Д. Галаева.

И. Плиева сурт.

ХЬИНАР АЙДАЬ КЪАХЬЕГ

Дика къахьегаш хьабоагIа укх шера «Малгобекнефть» мехкдаьттапромыслови управлене хьалхарча контора бурувдеттараш. ХIара бетта тIехкхоачашъю цар производственни заданеш. Къаьстта дика толам баьккхаб итт бетта задани кхоачашъеча: бурув тохара задани кхоачашъяьй 110,7 процент, хаддаза лохбу цхьа метр бурув тохарга дIабода мах. Цу чотах укх шера кходаьд 600 эзар сом. ХIанз бурувдеттараш хьинар айдаь къахьегаш ба пятилетка хьалхарча шин шера план ханал хьалха кхоачашъяра.

ТIаийца лакхара социалистически декхараш кхоачашдара чIоагIа лоархIаме да бурув тохара сухал лакхъяр. Из дика кхетаду бурувдеттараша, цу гIулакха тIаберзабаьб шоай теркам партийни, профсоюзни организацеша. Цу даькъе дукха мероприятеш чакхъяьхай, царех дикка пайда а баьннаб. Цхьан станока бетта бурув тохара сухал хьалха 235 метр хиннача хIанз 290 метрага дIакхаьчай. Цхьатарра лакхъеннай къахьегама овсарле а. Из къаьстта дика гуш да мастераш А. Я. Сальников, В. А. Шишов, Н. И. Остапенко, Б. А. Кашников керте латтача бурувдеттарий бригадашка.

Контората дика пайда хиннаб оборудованеи инструментаи лерттIа эксплуатаци ярах, транспортага дIададар кIезигдарах. Из хьахиннад болхлой, инженерно - технически болхлой производства экономика дешай дукхагIа терко е баларах. Къахьегам, материал мел йода хов хIаранена, тIаккха цох йоала овсарле лакхъе а гIерт хIаравар. Цу даькъе доккха новкъостал ду бригадашта технико - экономически совето. Цо гучадоах производства юкъера кхоачамбоацараш, пайда ца беш йола расходаш кIезигъялара е эза мероприятеш белгалйоах. Массайолча бригадашка хIара денна учет ю дIаяхийтача материалий. Балхашка дIабода мах лакхбелча е лохбелча цу сахьате хов мастерашта, тIаккха нийсденна кхоачамбоацар сихха дIадаккхара оарцагIбала а йиш хул.

Шерра пайда эц конторе материальни безам тIаувзаш йолча стимулех. Бригадаштеи участкаштеи юкъе латтача социалистически яхьа хан-ханнахьа итогаш а еш премеш хьежаю. Иштта укх шера итт бетта алапел совгIа предприяте фонда чура 4 эзар сом гаргга деннад премешта. Ерригсоюзни социалистически яхьа итогех 1-чеи 2-чеи кварталашка хьожаяь преми ца лоархIаш.

Доахача толамий ларде латтача бахьанех цаI да ала йиш я рационализаторски балха нах чIоагIа тIакхувш хилар. Рационализатораша наьха санна аттача боах бурувдеттарий бeах, лакхъю къахьегама овсарле. Балха юкъейихьача 39 предложенe 61 эзар сом пайда бир, хIаьта хьаенна 37 предложени балха юкъехьош я. ЧIоагIа лоархIаме я керттерча механика З. П. Павлова, воккхагIа волча инженера В. А. Кушнаренко кийчъяь предложени. Иштта боккха пайда баьлар прорабa В. И. Лущенко, вышкомонтажникаша Х. Айдамирова, А. И. Фомина, С. М. Ганиджева блокаш оборудованеца цхьана дIа-юха яхарах еннача рационализаторски предложенех. Управлене хиннача рационализаторий хьажаре шоллагIа моттиг яьккхай контора говзанчаша. Каст-каста хул укхаза къахьегама дикагIйола методаш, хьалхалатта опыт ювцаш семинараш, конференцеш, цу гIулакха бурувдеттараш бахе хул республика кхыча предприятешка. Цу дерригено торо хулийт задани ханнахьа кхоачашъе.

Ш. БУЗУРКИЕВ,
«Малгобекнефть» НПУ промкома инструктор.

БОЛХ БЕШ Я УСТАНОВКА

Грозненски химически комбинате хьаь а я болх бе йолаялийтай этилена теломеризаци еш йола тохкама-промышленни установка. Углероди этилени вIашагIъийярах хьахургья цу чу теломераш. Юххера хьахулаш йола продукташ, чIоагIа эшаш я халкъа боахама. Юртбоахаме а пайда эц царех уж ядохимикаташ хиларах тарра. Иштта кхы дуккхача моттигашка а пайда эц цу продуктаех.

Комбинате вIалла йовзанза я керда технологически процесс, хIаьта а цхьаккха хьовзам ца хулаш дика дIаболабелар болх. Проектах хила маезза я хьалхара продукци. Хьалхара продукт йоаккхаш хилар Г. Жидкова керте латтача «Г» смена коллектив.

Установка болх лерттIа дIаболабалийтара дукха къахьийгар ерригача цеха аппаратчикаша. Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьннаб технолог В. В. Догонадзе, механик А. Н. Тимофеев, КИП мастер Р. П. Иванов, слесараш Н. В. Лебедеви А. Стадеревскийи.

Тохкама-промышленни установка хьалъеча дакъа лаьнад Москва проектни организацеша, № 9 йолча гIишлой-монтажни управлене монтажникашеи гIишлошъерашеи.

Н. ЛЫКОВА.

ДУКХА БЕРАШ ДОЛЧА НОАНОШТА ДЕННА СОВГIАТАШ

1944 шера 18-ча августе арадаьннача СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо 1967 шера 21-ча сентябре «Материнская слава» яха орденаши «Медаль материнства» яха медалаши еннай дукха бераш долча ноанoшта:

ОКТЯБРЬСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА

БархI бер даьчеи кхедаьчеи ноаношта II-ча степена «Материнская слава» яха орден:

Асхабова Iаддалий IайнаIийна — № 6 йолча домоуправлене болхлочоа.
Батаева Забу — цIен-нанна.
Дельмаева Табарка — цIен-нанна.
Итаева Марета — цIен-нанна.
Талдиева Iусмана ПаьтIамата — цIен-нанна.

ВорхI бер даьчеи хьалкхедаьчеи ноаношта III-ча степена «Материнская слава» яха орден:

Арбиева Зояйна — цIен-нанна.
Бисултанова Румана — цIен-нанна.
Базаева Жамалде Яхийта — цIен-нанна.
Даудова Зулайна — Грозненски даьтта доахача завода болхлочоа.
Изнаурова Хапту — цIен-нанна.
Тахаева Айзана — №2 йолча хIамаш тегача фабрика болхлочоа.

Ялх бер даьчеи хьалкхедаьчеи ноаношта I-ча степена «Медаль материнства» яха медаль.

Ахматова Бахьауддина Зарийна — Госбанка Нохч-ГIалгIай контора болхлочоа.
Дудаева Iарбечун Язмана — цIен-нанна.
Дашаева Эйсета — цIен-нанна.
Дохшукаева Ампата — цIен-нанна.
Льянова Жабраила Iайшета — цIен-нанна.
Мальцагова Яхийна — цIен-нанна.
Магомадова Iайшета — цIен-нанна.
Мовлаева Небихьата — цIен-нанна.
Мачаева Хьаврайна — цIен-нанна.
Мусаева Нурада Нурбика — цIен-нанна.
Сайдулаева Зайбулайна — цIен-нанна.
Устарханова Залобайна — цIен-нанна.
Хамзатханова Заргана — цIен-нанна.

Пхи бер даьчеи хьалкхедаьчеи ноаношта II-ча степена «Медаль материнства» яха медаль:

Абиева Iумарий Табарака — Грозненски химически комбината болхлочоа.
Амаева ГIуданата Хамисата — цIен-нанна.
Амаева Зайнап — зданейн гIирсийн Грозненски дистанце болхлочоа.
Байсултанова Супьяна Кусума — цIен-нанна.
Батирова Золобайна — цIен-нанна.
Батукаева ПакIена — цIен-нанна.
Беталгереева Кайпийна — цIен-нанна.
Газиева Дангий IайнаIийна — цIен-нанна.
Даргаева Идриса Яхийна — цIен-нанна.
Жабиева Басарийна — цIен-нанна.
Ибрагимова Раузана — цIен-нанна.
Ильясова Малкана — цIен-нанна.
Исаева Хьасана Iайшета — цIен-нанна.
Лабазанова Бикатуна — цIен-нанна.
Масаева Зайнайна — цIен-нанна.
Магомадова Душий Хедена — цIен-нанна.
Натаева Аьсета — цIен-нанна.
Ниниева Iайшета — Грозненски химкомбината болхлочоа.
Садаева Хьасана Дугурхана — цIен-нанна.
Сосламбекова Кудий Зайнапа — № 2 йолча бераш деча цIен болхлочоа.
Ташаева Махьмуда Разета — цIен-нанна.
Тахаева Ижана — цIен-нанна.
Эльсунукаева Эльсунукъий Залпатуна — цIен-нанна.
Эскерханова Хьасана Тамарена — цIен-нанна.
Юшаева Ахмусултана Маликайна — цIен-нанна.

СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА

БархI бер даьчеи хьалкхедаьчеи ноаношта II-ча степена «Материнская слава» яха орден:

Ибрагимова Яхийна — цIен-нанна.
Канаева Захена — цIен-нанна.

ВорхI бер даьчеи хьалкхедаьчеи ноаношта III-ча степена «Материнская слава» яха орден:

Алиева Рахьмата — цIен-нанна.
Мальцагова Рашида Зайнапа — цIен-нанна.

Ялх бер даьчеи хьалкхедаьчеи ноаношта I-ча степена «Медаль материнства» яха медаль:

Байсултанова Хьамсара — цIен-нанна.
Кодзоева Исакха Лизайна — цIен-нанна.
Макажаева Хьамида Сацита — № 7 йолча тика болхлочоа.
Сайдулаева Саяната — цIен-нанна.
Чимурзиева Заурбика ХIажара — цIен-нанна.
Эльбазурова Абукара АсмаIийна — цIен-нанна.

Пхи бер даьчеи хьалкхедаьчеи ноаношта II-ча степена «Медаль материнства» яха медаль:

Багаева Ракета — цIен-нанна.
Ганиева Махьмада Тамарена — цIен-нанна.
Замукаева Шаймана — цIен-нанна.
Юнусова Хадишата — цIен-нанна.
(Йистедоалар. Долалучунга хьажа 1967 шера 2-ча ноябре арадаьннача газета тIа).

БОАХАМА ЭКОНОМИКА ЧІОАГІЛУ

Сомаши комсаши кхею специализировании боккха боахам ба Ачхой-Мартана района «Новосельский» яха комсаш лелаю совхоз. Деррига а 3736 гектар латта да совхоза, цох оахар 3245 гектар. Лозман юхерча зоне уллаш хиларах специализаци е йиш хилар: 1400 гектар сомий бешамаш, 413 гектар комсаш я совхоза.

1965 шу хьатІакхаччалца зе мара пайда бицар совхозо. Керттерча даькъе цун бахьан латта леладара культура лоха хилар дар. Цудухьа хьувкъам лоха хулар. хІаьта йоаккхаш йолча продукцега дІадодар Іалаьмате лакха дар.

Юрта къахьегамхошта хьалхашка нерда доккхий декхараш оттадир КПСС XXIII съезда решенеша. Цар тІа белгалдаьхар юртбоахама ерригa продукташ дукхагІа яхара наькъаш.

Ишта дІахо баха йиш йолаш банар болх. Из кхетадир совхоза кулгалхоша, специалисташа, ерригача коллективо. Боахам рентабельни хилийтара ихьа никъ бар—совхоза кхаш-ка кхееча ерригача културай хьувкъам лакхбелга. Ховш махиллара, лакха хьувкъам кхебе йиш яц хьалхалаттача агротехника бокъонаш шенхаштта кхоачаш ца йойя, латтанна доаггІача тайпара гІулакх ца дойя.

Цу гІулакха деррига низаш тІадахийтар совхоза специалисташа. Боахама дерригача латтанна анализ йир, лаьрххІа карта оттадир. Анализа даннеша хьахьекхар латтанца калий дукха хилар, фосфорни азотнии удобренеш кІезига яр.

1964 шера гурахьа комсашта гІулакх деш оахам дале хьалха полимикроудобренеш тайсар. Уж боккхача маьхе хилар, комсашца шекар дукхагІа хулийташ дола цинк царех дукха доаллаш хиларах.

БІаьстан юхье комсаш латтан кІалхара хьаяьхачул тІехьагІа латтана обработка яра боккха теркам тІабахийтар укхаза: мугІарашта юкъе шозза культиваци йир, даим мугІарашцара оасар дІадоахар.

БІаьсти сатийна яцар сомий бешамашка а. Шоай болх дика бовзача сом лелабераша сов гаьнаш дІаяьхар, гаьнашта гонахьенаш аьхкар, массехказа ядохимикаташ техар.

Цу дерриганех хьахиннар гучадала дукха ха яланзар. 1965 шера гурахьа хІара гектара тІара планах 34 центнер яккха езача 40 центнер яьккхар комсаш лелаераша. Ялхайттанегара ткъаьннега кхаччалца лакхъелар комсашцара шекара процент. Иштта дег гІоздаьлар сом лелаберий. Пхи бІаь тонн гаргга сом бехкар цар. 260 эзар сом совгІа совхоза пайда бир. ТІехьабусачара хьабаьлар боахам.

Шоаш даьха толамаш кхы а чІоагІдеш, пятилетка хьалхарча шера бокъонца рентабельни хинна дІаэттар совхоз.

Дикка толамаш даьхар комсаш лелаераша соахка продукцега дІабода мах лохбеча. Планах 24 соми 50 кепиги хила дезача цхьа центнер комсий яккхарга 21 соми 80 кепиги мара дІадаханзар. Планах доагІачул цаІ ах сом кІезигагІа дІадахар цхьа центнер сом баккхарга.

Боахама рентабельность лакхъяра културай хьувкъам лакхбарал совгІа боккхача лоархІаме хилар комсаш латтан кІалхара хьалъяхара. гаьнаш мугІараштa юкъера йоІаш дІаяхара балхашта рационализаторий новкъосталца механизаци яр. Иштта сомий бешамашка а гаьнаш дІатедареи сом чуэцареи балхашкара дІайиккхача дерригача кхыча балхашта механизаци яьй.

Овсарле къахьийгар совхоза къахьегамхоша къаьстта укх юбилейни шера. Укх денношка итогаш яьй. Планах 800 тонн хила дезача 1232 тонн дика кІа чутессад новосельцаша Даьхен амбарашка. Ялх бІаь гектарах хІаране тІара 27,5 центнер кІа даьккхад кхаш лeладераша — планал бархІ ах центнер совгІа.

Шаккха ца хиннача тайпара дика вІаштІехьдаьккхар укх шера шоздагІа ялаташ чуэцар. ХІара гектара тІара планах 22 центнер чуэца езача 36 центнер йоаккхаш паччахьалкхенга йиъ бІаь тонн екхар совхозо.

Иштта белгалдаккха деза сомий бешамаш лелаераша дика толам баькхалга. планах 26 центнер яккха езача 30 центнер сом баьккхаб цар. Паччахьалкхенна 350 тонн дІаяла езача 450 тонн сом дІабеннаб.

Доакъара дика кхоачам баьб укхаза — гІожа доакъар 110 процент, моша дар 115 процент Іалашдаьд.

ХІара шера гучабувл совхозе шоашкара лакхара хьокхамаш гойта сий дола къахьегамхой. Комсаш лелаераштa юкъе белгалбе лов Деписултанова Жовжан, Коврнукаева Хьава, Арсмурзаева Лиза, Абдурзакова Азман, кхыбараш. Даим 160—170 процент кхоачашъю цар шоай ден нормаш. Уж толамаш дахара хьинаре къахьийгад совхоза механизатораша. Царех ба тракторист Цугаев Зайнди, Бибулатов Юша, Шатукаев Сайд - Сали, комбайнер Магомадов Салман, механик Говдуханов Ваха.

Халкъа боахам дегІайоалабара пхе шера планах совхоз декхарийла я паччахьалкхенга пхи эзар тонн ялат, 6400 тонн комсаш, 3150 тонн сом боххa. Пятилетка хьалхарча шин шера 2790 тонн ялат, 943 тонн сомаш, кхо эзар тонн комсаш екхай боахамо.

Пхе шера программа толамца кхоачашъяра оттадаь декхараш кхоачашдара тІадерзадаьд хІанз боахаме деррига низаш.

ХьатІадоагІачá шера хьувкъама лард йоллара деррига балхаш ханнахьа дІадоладаь хІанзле чакхдаьхад. Иштта ханнахьа аьхай механизатораша зяьб.

ХІанз сомийн комсийн бешамашка балхаш сихдаьд, совхозе. ХІанзле 165 гектара тІа хий диллад, удобренеш тайсай. 380 гектара тІа шпалераш тІара комсий гаьнаш Іоьхай. Цхьа бІаь гектара тІара сомий гаьнаш сІай. Уж дІакъовлаш а латт укхаза.

Б. ИСРАИЛОВ.

СВЕКЛА ХЬИЙКЪАЙ

Миччахьа бІаргвайча а, ховргда из ахархо вола. ТІаьръюкъе шонкаш а йоахкаш да низ бола кулгаш, маьлхои михои мерца юхь. Кхай тІа гІолла из водаш цун деза тенна дегІ кІезига теркаш санна хет, гІа нийса бац. КІезига лийнинав из асфальта тІа. Даим латтанцара болх беш хьалкхийнав МалгІабикерча «Ингушский» совхозе шекара свекла кхею шовзткъеи иттара ваьша Гелисханов Алебека Халат, цунца да цун са ше цел, шода бе доллорг хилчахь.

Лера дукха тІера вац ахархо. Аз цкъа хаьттар цунга. «Советски Іаьдала 50 шу дузача шера вІалла хьона дега дика хеташ эргало хиннайий, Халат, хьа къахьегама вахаре?» Цхьа ха яьккхар цо йист ца хулаш вагІаш. ТІаккха сона юхера дІа а ваха цхьа минут ялалехьа юха вера Халат. Цхьа гудар мо йоккха хІама йоллар цун бе, свекла я аргІацар цох.

— Хьалъайел, — аьлар цо сога из хьа а кховдаь, сона хеташ 7—8 килограмм хургья цох.

— Иштта дика хьийкъай яраш укх шера — аьлар Халата цхьа ха яьнача гІолла. Кхы мишта хила беза сона, ахархочоа хулаш болх кхаъ. Аз свекла кхеча укх диъ шера юкъе сона дицлургдоацача тайпара да ер шу. Хьажал (кхай тІа гІолла кулгаш дІа-юха дахийтар цо) 24 машин етта дІаяьхийтай аз. хІанзчул тІехьагІа дІаяхьа езаш 10—11 машин а я.

Доккхий гувнаш а даь шоай лордашца дІакъайла а даьха латт мерза овлаш.

— ХІанз бийсаш шийла ма ухий, йис ехе, йІохьъяр кхера хургва хьо свекла, Халат.

— Из а да. ХІаьта а вІалла йис ца юлле а къовла еза из-м, уІана аьлча маьлха, миха дукхала отталаш свекла, мІаьд а яле дІайоал. тІаккха ший морзал, дикал эшаю цо.

Дика ейзай Халата свеклай къайлеташ. Цунна хІанз агроном Іа-яха дукха эшаш вац.

— Латта кІаьден оасара баьцех цІенеи дар аьнна листа дІае йиш яц свекла, — йоах Халата шийна хьалхашка уллача гудара-свеклана ІотІа а хьежаш. Моттиг паргІато хила еза, метра тІа 3—4 мара ягІийта мегаргьяц.

Къамаьл оахош дІа-хьа ройя а сона дагадоал. гектара тІара мел яьннай - хьогІ Халата свекла, яхаш.

Бухгалтераша юххера итогаш яьяц, хІана аьлча хІанз а чуэцаш я совхозе свекла, бакъда хІанзехь а ховш да Халата гектара тІа 400 центнерал дукхагІа свекла чуэцаргйолга. Цу шоллагІча отделене управляюще Гупоев Іумара дагаръяьй уж. Цо 450 центнерага дІакхоачаргва Халат, йоах.

Мишта вІаштІехьдаьннаьз-хьогІ цун иззал хьувкъам кхебе? Центнер хьоайча дагаух из хаттар.

Халата участок белгала я кхычарна юкъе. Укхаза свеклай лордаш мара хІама гац, хІаьта пхьабарий кхашка хІана а йоархІаш ягІа — дас латтанна во Іунал дар тешалаш. ХьалхагІа цхьа гектар мара эцацар Халата, укх шера шиъ хоздаейтар. Цел бе болла могаргдолаш хьалкхийра цІагІара дукхагІа бола дезал. Ийс бер да цун. Уж ийсее а кхай тІа хиннад дІаьхача ахкана. Эггара зІамагІа болча Мовлаcи Маремен (хІанз юххьаннарча классе деша багІа уж) лакхагІа йола баьцаш кулгашца хьалйоахар, вокхар оасар дора. Мовли Мареми-м кхы дукха эшаш а хургбацар, хІаьта а цахаддаш ІотІадеттача догІашта кІалхара яккха атта дацар свекла. Цох бераш шоаш а кхетар.

— Хаи кулгаши-м кходанаар тха цІагІарча цхьан дезалхочо, свекла паргІатта дегІая йиш йолаш я аьнна тхоай дог тешшалца. — йоах Халата сесага Тазирета.

— ХІаьта сона-м чуэцаш халагІа хет ераш тІатехар цо. урсана лордех цІенъяь йоаккха свекла кушка тІа шорттига ІотІа а йилла.

— ХьалхагІа хинна новкъостий бац хІанз, уж школе, ба, цудухьа хет хьона, — яхаш вел Халат. ХІама дергдац, ха дика латт...

ДІадахача шера 330 центнер яьлар Халата гектара тІара. Цунах цунна делар ийс бІаь тума гаргга ахча, дІаьхача Ianna даа шекар. Из Іаьдала а шийна а пайдане културa йолга гучадаьннад цунна. ХьалхагІ цІагІа баьгІа Халата лоалахой а хІанз цунна юхxе балха боахк шоай участкашкара хьувкъам чуэцаш. Цун вошас Къурейша а йоах ший гектара тІара 400 гаргга центнер свекла хургья. Иштта дика хьийкъай ДзейтовгІар Райхьанта, Касирата, Хьавай. Рукъе яраш а. Халат ва уж кхашка арабахар, царна свеклана Іунал мишта де деза дІахьийхар. Цудухьа баркал йоах цар цунна. Къаьстта гІадъяхай Бузуркиева Силихан: укх шера юххьанца мара дІайолаенна йоанцаше а царчул эсалагІа хьахиннаяц цун участке свекла. Ший оасар а дите, цун мугІарашка хьежаш воаллаш хулар Халат...

Вахаш Кердача городе ва Халат. Цигара юрта ваха дІа а гІоргтар, нагахьа санна совхоза латташ йисте ца дадаре: ахархо мавий из. Цун свеклай кха бІаргадайча ховргда из-м.

М. ЗАНГИЕВ,
тха собкорр.

ДОШО БОС БОЛА ХЬАЖКІАШ

Дихка хьу санна тоаденна, гуйран мелача михо теркадеш латт ІажагІденна хьажкІий кха. Сомача тІадамашта а ла ца могаш даш санна еза я хьажкІаш.

— Сухалбе, сухалбе, дІаякха тележка, — яхаш цІогІа детт цхьан трактористо.

Мичахьара йоагІа на ховш хьажкІашта тІехьашкара хьагучаэккх «Беларусь», тІехьа хьажкІех етта ши тележка а йолаш.

— ХьатІехьтасса!

Иштта вІашагІкхет хьажкІех етта бІарчча поезд. Минот ялалехь къайлайоал из.

— Цо дукха хІама ца эшаш нийс тонн йихьар! Камаьрша саг ва Леонидов Николай, — йоах цига латтача юхьмарех кІормІадаш йоахкача зІамигача саго. Хетаргахьа, чІоагІа раьза хиннав из ваха, цар иштта хьинаре болх барах. Цуи доагача бІаргех а ховргда из.

ВІаши кулгаш а деле довз тхо:

— Николай Гордиенко, — йоах цо, — звеньевой.

Сунженски районе дикагІа болча механизаторашца къовса йиш йолаш ва Николай. Дукха бац цига цо санна хьажкІа кхеьраш. Ше болх беш волча «Путь к коммунизму» яхача колхоза сий даьккхал цо. Гектара тІара дукхагІа йолча моттигашка 70 — 73 центнер томар гІехь фуна лаьрхІа хьажкІаш чуэц цо. ТІаккха мел яргья уж фуалъяьхача цун 258 гектар хулача кхай тІара!

Районе эггара йоккхагІчарех лоархІаш я Николая звено. Цо лелаю вай лакхехьа йийца хьажкІаши 250 гектар гидуаргаши. Дика хьийкъай уж а. ХІара гектара тІара 17,3 центнер даьтта доаккха генараш чуийцад цо.

Кхыча тайпара аьлча, Николая звено коллективо ше Советски Іаьдала 50 шу дизара сийна тІайица социалистически лакха декхараш тІехкхоачашдаьд. Цар тІайица декхараш 37 центнер фуалъяьхха хьажкІаши 14 центнер гидуаргаши чуэца аьнна мара дацар гектара тІара.

— ДІадахача шера ялаташ чуэццаше а болабир оаха хьувкъам кхебара къовсам, — Николая аьлча хайра сона латта тешамерча кулгаша Іунал даьлга.

Белгалдаккха деза, нагахьа санна звено член Гусаков Александр оарцагІваьнна вецаре ши комбайн мара хургьяцар хьажкІа чуэца араяла. Из хьалхе а шоай бригаде еха а еха саг дІа ца хьожаш латта къаьна «ККХ-3» тоа а яь аравальар. БІаь гаргга гектар хьажкІа хьекхар йо вокх комбайнашца. Бакъда, цул тІехьагІа «саувза» йолаелар из. Цу ханна Александра ираза еча санна керда «ККХ-3» ера колхозе. ЙоаггІаше а шоай кхай тІа хьа а йоалаяь вІашагІъеллар из Николая звено механизатораша. ХІанз Александр вагІа цу тІа. Шаккха ца соцаш лел хІанз кхоккхе комбайн. Ди дІадахийтацар цар кхаьнне а 12 — 13 гектар ца хьокхаш. Из я нормал 3—4 гектар дукхагІа (комбайна норма 3 гектар я).

Дукха ха яц уж хьажкІа чуэца болабенна, хІаьта хІанзле ерригa хьажкІа чуийца яьннай.

ЧІадамаш цу сахьате кІоага чу долхар. Цахаддаш комбайна тІехьа яр Мовсаров Гайзулай № 82-54 йола автомашина. Дийнахьа 10 — 15 рейс йора цо. БІаьстий зизаш тІа лела нокхара мозий санна лел «Путь к коммунизму» кхашка нах, техника. Комбайнашта тІеххьа Іоежа хьажкІа хьалъэцаш нах ба, дукха ба царна юкъе дешархой а. Бераштa а ховра Николая кхай тІа дика хьувкъам хинналга, цун из сихагІа чуэца новкъостал де дезалга.

ХІанзехьа а районе дІахозаш латт Николая цІи. Шо Сунже хуле бІаргагургда шоана района сийлен Доска тІа доалла цун доккха сурт.

З. МИХАИЛОВ.

КОМСАШ ДІАКЪОВЛАШ Я

Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза 150 гектар я комсаш. Укх шера во хьийкъа яцар уж. Лоацача хана комсаш чуийца хІанз царна дІахо эша гІулакх деш ба кхаь а бригада болхлой. Хьокхаме къахьег укхаза СССР Лакхехьарча Совета депутата Асеева Дарья Сергеевнас кулгаллеча бригада коллективо. ХІанз шоай участкерча тІеххьарча гектара тІара комсаш яІа а динагІа хьувкъаргйолча тайпара кийчъяь а бовлаш латт уж.

Иштта чакхдаха гарга кхаьчад балхаш кхыча бригадашка а.

Комсаш дІакъовлаш латт укхаза. Из болх массайолча участкашка кулгашца боацаш лаьрххІача «Т-50» яхача тракторашца бу. Цу тайпара кхоъ трактор я комсаш лелаерашка. Трактористаша Яркин Владимира, Терновсков Степана, Маркиянов Владимира хІара дийнахьа бригадашка яІа мел йоала комсий гаьнаш дІакъовла кхув. Нормага диллача шозза дукхагІа балхаш ду цар дийнахьа. Укх деношка деррига балхаш чакхдаьха баргба колхоза комсаш лелаераш.

М. СУЛТАНГИРЕЕВ.

ЧЕЛЯБИНСКИ ОБЛАСТЬ. Сийлахь боккхача Октябра сийлахьча 50 шера юбилейна тІехдикача толамашца накъалхар Магнитогорски металлургически комбината коллектив. Щей сийна лелаяьча яхье хьалхалаттар домении цеха — коммунистически къахьегама цеха болхлойи специалисташи. Шоай декхараш кхоачаш а даь, цар хІанзле а планал совгІа лоаладаьд итташ эзараш тоннаш чон.

Хьокхамаш эггара лакхагІа да Социалистически Къахьегама Турпал Е. Д. Борзенков воккхагІа вола горновой волаш йолча бригада.

Сурта тІа: щей сийна лелаяьча яхье хьалхабаьннараш. (Аьрдехьара аьттехьа) — Социалистически Къахьегама Турпал воккхагІа вола горновой Евгений Дмитриевич Борзенков, мастер Юрий Иванович Бушуев, 2-гІа горновой Иван Филиппович Удодов.

В. Георгиева сурт.
ТАСС фотохроника.

НАЬСАРХОШТА ГІО ДУ

«Старогрознефта» НПУ транспортни контора коллективо толамца кхоачашъяьй итт бетта план.

ЛоархІаме новкъостал даьд транспортникаша республика боахамаша кхедаь ялат чуэцача хана, цул совгІа цар латташ оахача, ялаташ дІадувча, иштта кхыдола балхаш чакхдоахача.

ХІанз цу контора «С-100» яха тракторaш йоахк тІадоагІача шера кхуврголча хьувкъама лард йоллача республика боахамашка тІеххьара балхаш деш.

Къа дика хьегарца белгалбаьнnаб Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхозе зяьб оахаш боахка цу контора трактористаш Э. Салгиреев, У. Абубакаров, Н. Митрофанов, Н. Иванов. Дийнахьара норма даим 150 процент кхоачашъю цар.

Совхоза шоллагІча отделене кулгалхой раьза ба «Старогрознефта» трактористаша деча балхашта.

А. ТИЩЕНКО.

СОВЕТСКИ БОАХАМА РЕФОРМЕИ ЦУН БУРЖУАЗНИ КРИТИКАШИ

Цахаддаш буржуазни Іилмахойи журналистийи уйлаш тІаувза СССР боахама реформа. ХІаьта царех цхьабараш нийса кхетаде гІерт СССР-е чакхйоахача мероприятей маІан. вокхар йоазонашкара шаьра гуш да Советий Мехка экономика даькъе карагІдаьннараш бІехде гІерташ уж хилар. Къаьнарча замалахьарча сийлахь-вокххача поэта Омар Хайяма цкъа аьннад: «Цитатай екъа изюм дукхаеза сона». Цхьаболча буржуазни политикаштa, экономисташта, комментаторашта хаpцахьа хургдацар фактай «екъа изюм езаелча». ТІаккха бІаргагургдар царна, социализма талхаргйоацача ларда тІа латтача, СССР-ерча боахама реформо хьалхашкахьа чІоаггІа гІа боахаш хилар.

1966 шера 1-ча январе денз планированеи экономически стимулированеи кердача порядка тІа яьннай юххьанцара 43 промышленни предприяти. цу шера 1-ча апреле денз царех дІакхийтар кхы а 200, хІаьта 1-ча июле денз боахам лелабара кердача хьалашка болх беш яр ерригa а болх беш 2 миллион совгІа саг а волаш йола 673 заводи фабрикеи. Ерригаш а 1966 шера кердача тайпара болх беш яр мехка хьаеча ерригача промышленни продукцех 8 процент дІалоацаш йола 704 предприяти.

1967 шера кердача тайпара болх беш я къаьст-къаьста предприятеш а йоацаш, йоккхий группаш. Хьалхарча квартале цу тайпара предприятеш ерригаш а ши эзари ах эзари гаргга хилар, хІаьта ерригача промышленни продукцех цар дІалоаца дакъа 20 процентал доккхагІа хилар. ДІаяхар вІалла дукха ха а яц, хІаьта хьалхара ах шу чакхдоалаш боахам лелабара кердача формашка яьнна заводаши фабрикаши 3600-нега дІакхаьчар. ХІанз пхи эзарел совгІа я уж.

Вайна дагалоагІа, Советски Мехка боахама кулгаллечарча экономически рычагий лоархІам лакхбара тІадерзадаь гІулакхаш чакхдоахаш даьха хьалхара гІапаш капитализма гадоахараша тІа мишта ийцар. «Капитализмага бодача новкъа гІолла йолх Советаш», — яздора цхьабараша. «Къаьнарча, дика техка дайзача пайдай закона юха тІайоагІаш латт Росси», — йоахар шоллагІбараша.

Цхьабакъда, ха дІаяхачул тІехьагІа массанена а гучадаьлар, е кечалаштеи общественни средстваштеи оттаяь общественни доалахье дІаякха а. е паччахьалкхен план рыночни стихийца, конкуренцеца хувцa а дагаболаш СССР-е моттиг ца хилар.

Шаьра гучадаьлар, социалистически пайда, финансий, кредита, торговле лоархІам лакхбелга, болхлой материальни безам совбоаккхилга планови система чІоагІъяра тІадерзадаь хилар. Из юкъа цхьаккха хІама долаш а е хила йиш йолаш а дац боахам лелабара капиталистически методашца. Буржуазни «шейхаша» яьхар бакъхиланзар, СССР экономически дегІаахара результаташ талхаш латт яьхача царна хийттар а мо мара. Кердача пхе шера планои из кхоачашъяра хьалхарча итогашеи поал хехка говза бариі когашка кІалхара кІийле бухъяьккхар, кхыметтел нагахьа санна уж Іилмахой барзкъашта юкъера луйя а.

Іалаьмате лакха хьокхамаш даьхад Советски Мехка юбилейни долча укх шера. Ийс бетта план тІеххоачашъяьй промышленносто производства беррига боарама санна, иштта изделей дукхагІа дола лоархІамегІара тайцаш хьадара а. Соахкарча цу ханаца нийсбича промышленни продукце боарам 10,6 процент лакхбеннаб.

«Нашнл гардиан» яхача американски газето даиза ца доалаш мукІарал дир: «Мамогга кІезигеш даьча американски лоархІамех а, советски промышленность дегІаахара юкъера темпаш лакхагІа я моллагІча хана капитализма вІаштІехьъяьннача темпаел...»

ХІанале а 45 процент пайда лу кердача тайпара болх беча предприятешеи доакъошеи. Промышленносто кхоачашъяьй къахьегама овсарле лакхъяреи продукци хьаярга дІабода мах лохбареи заданеш. Циггара бІаргагу, социалистически индустри массе оагІорахьара дегІаухаш хилар, цо ший дукхала хьокхамаш меттел, дикала хьокхамаш а лакхдеш хилар.

Уж харцле йиш йоацаш дола толамаш фуннагІа даь а ІотоІадар духьа цІаькха а факташ юхамаччахьа яха гІерга безаш хул буржуазни экономисташ, цудухьа буржуазни газетий оагІонаш тІа, эфире юха а кердалоах советски боахама реформа «юкъагІийнсай» яхаш дувцаш дола харцдараш. Цар лаьца из никъ а саг тешаргволаш бац.

Нагахьа санна СССР-ера экономически реформа «хьалхагІе и белгалбаьча» капитализмана гаргаяхара наькъагІа йолаш ене. лерхІ буржуазни пропаганда стратегаша, тІаккха, из лаьрххІача тайпара радикальнои лерраеІеи йоацаш еш я аьнна хетийта дезаш хилар. Иштта хьакхайка а дора дукха ха йоацаш «Бизнесуик» яхача американски журнало: «ХІанз чакхйоаккхаш йола реформа — из я юххьанца лийрхІачул кІаьдагІа йола вариант».

Реформа актуальни проблемаш советски пресса тІа шерра ювцаш хиларах пайда а эцаш, цхьаболча говзача эксперташа советски публикацешта юкъера увззаеи цхьанцайола негативни факташ хьа а йоахаш, гоамеи чІоамеи ювц уж, шоай кепайоазув дешараштa советски реформа толам балац аьнна хетадалийтар мара кхы хьашт доацаш.

Ховш да, экономически реформа хьалхарча этапе, кердача хьалашка болх беш кІеззига предприятеш мара ца хиннача хана, цо, белггала, цхьайола халонаш хулийташ хинна хилар. Цхьайолча предприятешта кердеи вокхарна къаьнареи хьокхамаш чІоагІде дезаш хулар боахама органаш. Боахамаш тайп-тайпара лелладеш йолча предприятешта юкъе экономически чІоагІа бувзамаш вІаштІехьлаха хала дар. Цудухьа шоашта карарча заводий гІулакхашта мел яь а юххье денз регламентаци яра юха гІаяха езаш хулар цкъаза министерстваш.

Моттигаш хиннай, цхьабола болхлой маьлла а шоай болх кердача наькъа баккха, къаьнарча, моши Іомаьча боахама доал зара стилах хьакъаьста ца могаш хинна хилар бахьан долаш из нийта нийслуш. Е а йоагІаш собранешка, боахама конференцешка, кепайоазон тІа общественносто критика яьй цу консерватизма гІулакхашта. Юкъ-юкъе иштта моттигаш нийслуш хиларах пайда а эцаш цхьаболча махлбузехьарча пропагандисташа цІогІарч детт, боахама реформана «бюрократизаци» хулаш латт, кхы дІахо яха никъ боацача йоалаш латт СССР-е яхаш. Масала, Майкл Коннока, «Файн эншл таймс» яхача газета — английски монополей органа обозревателa дукха ха йоацаш хьакхайкадир, советски директораш корзагІбаьнна ба министерствашкара «бюрократаш» «кердача инструкцешка фуннагІа дувце а, къаьнара никъ дІахо бахьа» лаьрхІа хиларах, аьнна.

Уж тайпа къамаьлаш корта боанаш хилар гуш да: министерстваш, промышленноста доакъой штабаш-м кхы мел яраштачул чІоагІагІа довш ма йий реформа толам балга, хІана аьлча юххера а предприяте толамашка хьежжа мах беш да цар гІулакхаш.

Массанена а ховш да, хІанз дерригача дунен тІа хулаш латтача Іилматехнически революце, мадарра аьлча, хІара мехка хьалхашка, боахама кулгаллара система даим эргайоахаш тоаяра декхар оттадеш хилар. Цу гІулакхага диллача социалистически экономика, бакъдар аьлча, юкъера йоалаш яц. СССР а кхыдола социалистически мехкаш а экономически дегІаахара темпаш лакхагІа а чІоагІагІа а я. Цунах хьахулаш я боахама социалистически система совленаш. Цунца цхьана дегІаахара сихача темпаша дІадех боахама кулгаллара методаш даим тоаелга. ХІаьта из декхар социализме дуккха а сихагІа кхоачашду ший производства аппарата капитализме дечул. Цунна тешал ду Советски Союзо ах бІаь шера ше экономическии културнии дегІаахара даькъе бІарга ца йийна тайпа результаташ яьха хиларо. Геттара лоанача хана мехка хьаьйи низ бола индустриальни база, юрта боахам хІанзарча балха овсарле лакхъеча социалистически ларда тІа оттабаьб. Из а шийна качдехкача тІемашка социализмана карагІдаьннараш лорадеш, ший паргІатои кхычарех гийна хІама доацаш хулгеи лорадеш советски халкъо Іалаьмате доккхий материальни зенаш текха доллашехьа а даьннад вІаштІехьа.

Кхетадеш да, шоашта нийсса кхы цхьаькхаш доацаш дола уж толамаш халкъа творчески низаш цхьна вІашаІтоха йиш хилийта йола кечлаштеи производства средстваштеи оттаяь общественни доалахье бахьан долаш, хІаьта иштта массаза а, дегІаахара хІара этапо дІадехарашка хьежжа, эргайоахаш тоаеш йола экономически политика бахьан долаш а даьхха хилар.

ХІаьта цу толамашца нийсле йиш йолаш фуд капитализма? Цун хьалхалаттача мехкий экономика йохаеш хинна кризисаш я? Къаьст-къаьстача мехкашка производство боарамагІа йоацаш дегІаахар да? Керттерча империалистически державаша мелагІа бола партнераш экономически доала кІалъоттабар да?

Хьалхашка увтташ йолча халонаштa дувзаденна шоай экономика лертІаяккхара лихорадочни гІулакхаш чакхдоахаш я капиталистически паччахьалкхенаш. Цу тІа болх беш я дика мах телаш йола Іилмахой Іалаьмате йоккха аппарат. Цхьабакъда, цар консультацех хила езаш йола эффект хулаш яц. Из-м кхетадеш а да: производства средстваштa лоаттаеш йолча частни доалахьено дІахоюгаш йолча капиталистически производственни отношеней сгихияс общества производительни низаш пайдапагІча тайпара вІашагІдохкара наькъа тІа дукьале оттаю. Масалана лаьрхІа хьаэцаргда вай металлургически промышленностера хьал гоалара английски правительства чакхдоахача гІулакхий аьттув ца балар.

Социалистически строя социально-экономически чулоацамо йиш хулийт моллагІа а, кхыметтел эггара шератІа йола боахама мероприятеш плана боарамагІа, капитализмах йоахкаш йола айпера процессаш йоацаш чакхъяха. Из вахаро ше хьахьокхаш да.

СССР промышленность кердача экономически наькъа тІа йоаккхилга хьатІадоагІача шера практически чакхдала дезаш да. Боахам лелабара керда методаш кІезиг-кІезига йолхаш чакхйоахаш я экономика кхыча доакъошка а. ХІанзле а цар ларда тІа шоай гІулакхаш леладеш ба ерригача грузооборотах 85 процент гаргга дІалоацаш бола 17 машинникъ, 375 автобоахам, форда флота 6 предприяти, хи тІарча флота 4 предприяти, бувзама 21 предприяти, 400 эзар гаргга тикеи столовии. Боахам лелабара керда принципаш тІа-тІа дукхагІа юкъехухьаш я совхозашка: хІанз царех 406 совгІъяраш йиззача боахама расчета тІа яьхай.

Экономически реформа хІанзарча этапа дикагІа йола белгало я промышленноста бІарчча доакъош балха кердача хьалаш тІа дувлэш хилар. Масала, 1967 шера хьалхарча квартале денз кердача тайпара болх беш я приборостроене, автоматизаце средствай, управлене системай министерства ерригa предприятеш (опытни заводашкара дІайиккхача), яйгачеи кхачани промышленноста, бесаш долча металлурге а машиностроене а дукха доакъош. Иштта чІоаггІа лоархІаме да укх шера июль бетта денз производства бокъонца йола издержкаш йизза чулоацаш дола оптови маьхаш мехка промышленни продукцена отталар а.

Иштта белгалдаккха деза, промышленноста доакъош доахача ханна царна кулгалдеш йола министерствай керттера управленеш а балха боахама расчета методаш тІа йоахаш дуккха моттигаш хилар. Иштачa наькъапа предприятенеи управленчески звенонеи юкъе хьахул административни меттел, боахама юкъара безам гІабахийгареи бехктокхамеи принципаш тІа вІаштІехьъяьха цІена экономически отношенеш. Йовзаш я, масала, образно аьлча, «вертикалах» боахама расчет юкъейоалаяь хиннача «СИГМА» приборостроительни предприятей объединене боахама расчета опыт. ХІанз балха кердача методаш тІа яьккхай комбайневи промышленноста керттера управлени, марганиеви промышленноста предприятей Ерригсоюзни объединени, цунна кийчлуш я сахьатий промышленностера, металлургера цхьайола главкаш.

Цу тайппара, реформа шоллагІа этап белгалйоал боахама функцеш ерригача экономически звеньяьй бехктокхами гармонически цхьана таръелга Іалашдеш йола предпросылкаш хьаярца, административнии экономическии рычагий ансамбль бокъонца цхьан наькъаца, айхха шоайла ювзаенна а лелаш.

Олег НЕКРАСОВ,
Леонид ПЕКАРСКИЙ,
СССР Госплана НИИ боккхагІа бола Іилман болхлой.

(АПН).

Доазол дехьара

ХӀара шера дукхагӀа арахец социалистически Югославе «Застава-750» яха кагийлитражни автомобилаш. Царех цхьа декъ экспорте дода.

Сурта тӀа: Крагуевацерча «Црвена застава» яхача завода коара кийча автомашинаш.

ТАНЮГ—ТАСС сурт.

КХЕРАМЗЛЕН СОВЕТЕ

НЬЮ-ЙОРК, 14 ноябрь. **ТАСС-а корреспондента И. Абламова** хоам бу:

Кхерамзлен Совето селхан дӀахо дийцар Израила ший бӀунаш дӀалийцача Ӏарбий территорешкара арадаха ца тугаш хилар бахьан долаш Гаргарча Малхбоалене этта кхераме хьал.

Гаргарча Малхбоаленера гӀулакхаш кхохкадаларах бола бехктокхам юха а Ӏарбий мехкашта дӀатӀабилла гӀертар Израила кхыча мехкашцарча гӀулакхий министр Эбан. Израиль гӀулакх «машара наькъаца къоастадаь чакхдаккха» безам болаш я аьнна хьа а кхайкадаь, цо цу цхьан хаина йоахар, Израила лерхӀар — «тӀема хьисапаш», вешта, мадарра аьлча, израильски агрессе итогаш, чу а лоацаш керда доазонаш оттадар. Израилаи Ӏарбий мехкаштеи юкъе «юкъарчал доацаш переговораш» елга дӀалехар Эбана. ХӀаьта израильски бӀунаш арадоахилга цу переговорех хьахиннарашка а израильски условеш дӀатӀаэцарга а хьежжа хила дезаш лаьрхӀар цо.

Израильски викал духьалваьлар керттера положени израильски бӀунаш арадоахилга дӀадехаш яра йолаш йолча Инде, Мале, Нигере хьачуеннача резолюце проектана.

ООН-а декхар — 5-ча июнал тӀехьагӀа дӀалийцача ерригача Ӏарбий территорешкара израильски бӀунаш арадоахилга вӀаштӀехьдаккхар, из да аьлар Иордане кхыча мехкашцарча гӀулакхий паччахьалкхен министра А. Рифана Гаргарча Малхбоалене машар оттабара эша керттердар. Из оккупаци дӀахо лоаттаяр машара цӀенхаштта кхерам тӀатоссаш да. Израильски оккупанташа йоккхий саготонаш тӀакхоачаяьй дӀалаьцача иордански территоре тӀа бахача наха. ХӀанз а ООН-а хам ца беш я Израиль, Иерусалима яьча израильски аннексей Ӏарбий бежанцийн хьакъехьара цун решенеш кхоачашъе ца тигарца. Машара хьакъехьара переговораш дӀайолаяле хьалхагӀа, белгалдаьккхар цо, Израила экспансионистски политика дӀаяккханза яргьяц.

Пхи бутт совгӀа ха я агрессора ший агрессех хьахиннарех пайда эца торо а луш, США-и кхыйола малхбузехьара державаши израильски агрессех хьахиннараш дӀададахара хьакъехьара решени лаха ООН-а чӀоаггӀа новкъарле е гӀерташ хьувза, аьлар болгаре делегата М. Тарабанова. Укх тӀеххьарча хана афроазиатски латиноамерикански мехкаша дакъа а лоацаш консультацеш яьчул тӀехьагӀа Инде, Мале, Нигере делегацеша цу тайпара решени хьаллоацаш йола резолюце проект Кхерамзлен Совете дӀачуелча, США-с цунна духьал а яьнна, израильски оккупаци ше йолча тайпара лоаттаяра тӀаераадь ший проект дӀачуелар.

Ший декхар кхоачаш ца деш кхы Ӏе йиш йолаш яц ООН, белгалдаьккхар болгарски викало. ХӀанз, Гаргарча Малхбоаленера проблема къоастаяра перспективаш хьахиннача хана, уж юкъагӀъяхийта йиш яц.

АННЕКСЕ НАЬКЪ ТӀА

ПАРИЖ, 14 ноябрь. (ТАСС). Профессиональни дипломат Моше Сассун кастта кердача посте — дӀалийцача территорей гӀулакхашта волча Израила премьер-министра представителалла хьожавергволаш ва, яхаш хоам бу Тель-Авивера Франс Пресса агентства корреспондента. ДӀалийцача территорешта доал дара хьалхара бехктокхам хӀанз оборона министра инарала Моше Даяна тӀалатт. Премьер-министра «бӀаргаш а лергаш а» хила везаш ва Сассун.

Цу поста тӀа вахийта Сассун харжар Израилаи Ӏарбий пачхьалкхенаштеи юкъерча гӀулакхашка ший тайпарча чӀоагӀален лоархӀам а хинна дӀаотта езаш йола «Палестински пачхьалкхе» оалаш яр вӀашагӀйолара из «тӀера» хиларца дувзаденна да.

Цу цхьан хаина корреспондента белгалдоаккх, «мукъаньха территореш бе соцаяра тӀехьарча израильски болама», миччa бесса къоастадаь Ӏарбий-израильски дов «къоастадара» духьала йолча экстремистски организаце кулгалхоаца Израила премьер-министра Эшкола 12-ча ноябре диъ сахьата къамаьл дань хилар.

Израильски официальни гӀозарий пикъ къиза хилар къаьстта шаьра хьагучадаьлар кнессете (парламенте) премьер-министра Эшкола даьча къамаьлах. Цо духхьал белгалдаьккхар «ший кхерамзленна къаьстта чӀоагӀа лоархӀаме йолча стратегически созлених» яла Израила тугарг ца хилар.

Инспекционни наькъа вахар

ВАШИНГТОН, 11 ноябрь. (ТАСС). Оборона министр Макнамара шийца а волаш ВӀашагӀкхийттача Штатий территоре тӀарча тӀема базашка гӀолла лела инспекционни наькъа вахар США президент Джонсон. Эггара хьалха сецар из Джорджия яхача Штатерча Форт-Беннинг яхача эскара базе. Укхаза латт къаьстта къулбехьенвьетнамски халкъа къамап-кортамукъален болам тоӀабеча дакъа лацара массехк шу хьалхагӀа вӀашагӀъелла 1-гӀа мобильни дивизи. Вьетнаме «чӀоагӀа» политика чакхъяха США правительство «лаьрхӀа» хилар хьахьокха аьнна дагалаьца да президент наькъа аравалга. Цу инспекце тешал ду, йоах американски кепайоазопо, общественносто дӀа мел дехараштa духьал доллашехьа а, вьетнамски тӀема дӀахо а эскалаци е президент дага хилара.

ВАЙ ДОТТАГӀИЙ БОЛЧА

ГДР КЪАХЬЕГАМХОЙ ТОЛАМАШ

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизара сийна лалаеча социалистически яхье республика халкъа боахама заданеш толаме кхоачаши тӀеххкоачаши ю ГДР къахьегамхоша.

Укх шера хьалхарча ийс бетта 7,6 процент дукхагӀа арахийцай промышленни продукци дӀадахача шера цу хана хийцачул. Иззал процент хӀана еннаяц аьнна лакхъеннай къахьегама овсарле. Республике белгалтъяьннай башха-дика производственни хьокхамаш даьха 4500 гаргга керда социалистически къахьегама коллектив.

ГДР юрта боахама къахьегамхоша кхоалагӀа квартал чакхйоаллаш а тӀехьа кхоачашъяьй, хӀаьта цхьайолча районашка тӀеххкоачаш а яьй юртбоахама продукци яккхара плаиаш. Укх шера ялатий хьувкъам соахкарчул 7 процент лакхагӀа ба.

ОКТЯБРА ЮБИЛЕЯ СИЙНА ЛЕЛАЕЧА ЯХЬА ИТОГАШ

Октябрьски революце 50 шу дизара цӀей Вьетнама Демократически Республике дездара йолча организационни комитета заседани хилар Ханое. Октябра юбилея сийна лелаьча яхьа итогаш а йир, цу яхье ЕъилбасЕда Вьетнама халкъо даьха къахьегамеи тӀемеи толамаш белгал а даьхар заседане.

ДикагӀчарна юкъе цӀераш яьхар Ханойски механически завода, Иенцо юртбоахама коллектива, ДРВ столица лораеш долча Н-ски ракетни даькъа.

СЭВ БОЛХ БЕШ Я

Праге дӀайолаеннай Ӏаьржача металлурге гӀулакхашта йолча СЭВ-а Массазарча комиссе 27-гӀа заседани. Заседане дакъа лоацараша дувцаргда СЭВ-а членаш долча мехкий производствана Ӏаьржача металлурге даькъе специализаци яра, цу даькъе Ӏилма-тохкама балха координаци яра дешаш, хӀаьта иштта 1968 шера балха план а оттаергья.

СОВЕТСКИ ӀИЛМАН КНИЖКА ВЫСТАВКА

Октябрьски революце 50 шу дизарца дувзаденна вӀашагӀъелла из выставка хьайийллай Варшаве. Выставке хьокха оттаяьй 2500 совгӀа том. Общественно - политически разделе хьокха оттабаьб Маркса, Энгельса, Ленина сочиненей бизза гуллам, революцехи гитлеровски захватчикашца советски халкъо лоаттабаьча къовсамахи дола книжкаш. Шерра гойташ да гуманитарни, естественни, технически Ӏилмай даькъера книжкаш.

(ТАСС).

Тайп-тайпарча къаман нах ба Грознерча музыкальни училище дешаш. КӀезига бац царна юкъе тайп-тайпарча отделенешка дешаш бола гӀалгӀайи нохчийн а. Хоза, барттайна, сакъердаме бах уж. Цхьанне шоллагӀчоа новкъостал ду, ца ховр дӀахьех.

Сурта тӀа: (аьрдехьара аьттехьа) Муталиева Мадина, Льянова Лида, Айдамирова Светлана, Евлоева Галина, Маскурова Луиза.

С. Шерипова сурт.

ЛОАМАРА ВЕНА ЗӀАМИГА САГ

Гасанов Мирза — Грозненски «Спартака» «А» класса команда волейболист — Гунибе ва а ваь, цигга хьалкхийнав. Из Дагестана хоза лоаман юрт я.

Школе деша вагӀача шерашка тӀабахар цу кӀаьнка безам спортивни ловзараштa. Ший мукъа мел йолча хана хӀана хилац аьнна стадионе хулар из. Волейболах, баскетболах ловзар, яйгача атлетикана тӀаккувра. Цхьабакъда, тӀехь-тӀехьагӀа нонагӀа а волейболиста оамалаш хила яьлар цун. Из теркалдир цун вежараша а. Цар кулгал а деш волавелар из хьалхаро спортивни гӀа баха.

Юххьанца школа сборни командана хьалхара волейболах ловзача яхьашта юкъе дакъа лувц цо. Цул тӀехьагӀа цхьа шу даьннача гӀолла района сборни командана юкъе вода из. Къонача спортсменагара гучаювл дика нападающе оамалаш. ТӀаккха волейболах ловза республикански яхьаш чакхйоахаш цунах дикача спортсмена волейболиста гӀулакхаш доахкилга хо а денна, Дагестана сборнена юкъевохийт из.

1962 шера Дагестана сборни команда Москве йода РСФСР-е хьалхара моттиг яккхара «Урожай» командай яхьашта юкъе дакъа лаца. Цига шоллагӀа моттиг а лоац цо. Иштта камаьхала яларо къонача спортсмена хьичар кхы а чӀоагӀагӀа айду, хӀаьта РСФСР сборни командана юкъе ваха чӀоагӀа до а этта, къахьега а волалу из. Из атта декхар дац. Къахьегарца мара кхоачашдулургдац кхоачашде лаьрхӀар. Цудухьа тӀагӀертта къахьег Гасанов Мирзас. ЛоӀама тренировка ю, дегӀа хула хало алсам йоах. Тренера Ризванов Рамазана кулгал а деш, тренировкашкеи ловзаши йоккхача волейбола говзал Ӏомаю.

1966 шера «Урожай» команда СССР спартакиада чакхъяккха лаьрхӀадар. Тренера Ризванова мога а веш къона волейболист каст-каста сборашка, матчевой яхьашка, вӀашагӀбетталуча ух РСФСР сборнена хьалхара. Юххера а хьатӀакхоач 1966 шу. Из шу къонача спортсмена вахаре сийлахьа белгал хинна дӀаэттар. Цу шера РСФСР сборнена юкъе а волаш хьалхара спартакиаде дакъа лоац, цунах Дагестански пединститута физвоспитане факультета студент а хул.

ТӀаккха, спортивни къовсама массе этапел тӀехьагӀа, Гасанов Мирзийна дагадоаллаш цхьа хӀама дус — ловзилга. «Хургдола хьазилг бӀена «А» классагӀарча командана юкъе Ӏаьхад» йоах халкъа хьаькъало. Къонача волейболиста дукха бӀаргадайнадар дика ловзараш а дика командаш а. Цхьабакъда, цунна къаьстта а чӀоагӀагӀа езаелар «А» классагӀарча Грозненски «Спартака» ловзара стиль. Цудухьа «Спартаке» ловза ше хьавийхача дукха уйла е езанзар цун. Гасанов Мирзийна дагадаьлар кхоачашхилар.

ХӀанз «А» классагӀарча команда волейболист ва из. Из массане а вӀаштӀехьдоалаш дац. Хьинар а денал а дараш мара ахац ловзарий лакхагӀарча лиге. ТӀагӀертта дукха къахьийга чакхваьннав къона спортсмен. ДӀахо йодача хана чакхдаха дезаш керда спортивни къовсамаш да, хӀаьта цар ӀалаьмаТе боккха лоӀам, спортивни чӀоагӀал, ловзачун техникеи классности хулга дӀа а дех. ХӀанз Гасанов Мирзас тӀагӀертта дукха къахьег ший спортивни говзал лакхъяра, даим тренировкаш а еш ловзаш ва из. Цунна хов «А» классагӀарча командай матчаш чакхъяхара ловзаш вар йоккха говзал йолаш, физически низ, Ӏоткъам лоалуш, лоӀам болаш хила везилга. Цудухьа тренировкашка меттел, ше мукъа волча сахьаташка а даим Ӏомалуш ва из. Низ, кадайл, хало ловш хилар, массал Ӏоаяра лаьрххӀа вӀаштӀехьъяккха комплекс я цун. ХӀаьта керттердар фуд аьлча, из да цо хӀанз нападающе ӀалаьмаТе боккха тохара низ Ӏоабара тренировкаш еш хилар.

— Гасанов Мирза, — йоах командa тренера спорта мастера Вячеслав Васильевич Иванова, — команда тӀеххьарча ноахала дикагӀча нападающех вола цаӀ ва. Из керттера а ка йоалаш а вола ловзархо ва. ХӀаьта керттердар фуд аьлча, из да цунна волейбол чӀоагӀа дукхаезаш хилар, из геттара чӀоагӀа къахьегаши котваланза ца Ӏе гӀерташи хилар. Из бахьан долаш йоккхача волейбола маэшша йола тактико-технически даннеш а я цун. Ше хьожаьча ниїса бургац чутохаш хиларца цхьана цунах доахка гӀулакхаш да бӀаргногӀар тохача юкъагӀа хӀана яц аьнна сиха бургац теркалъеш хилар, масса тӀагӀортам бар, оагӀонашкахьа бургац дика дӀа-са телар.

ХӀанз Гасанов Мирза, ерригa команда а санна, тӀагӀертта кийчо еш ва ноябрь бетта городе Луганске хургдолча «Спартак» ДСО ерригсоюзни хьалхара моттиг яккхара долча бехктокхамерча ловзараштa.

И. ВЛАДИМИРОВ.

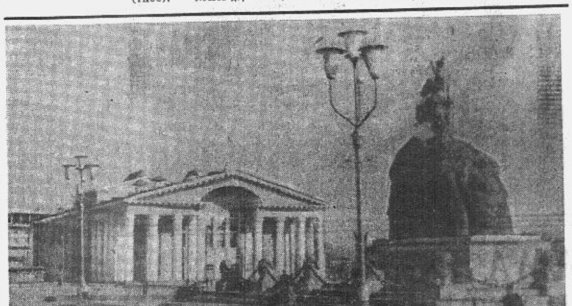

Улан-Батор тахан. Сухэ-Батора майда, аьрдехьа — Монголе опереи балетеи халкъа театр.

В. Сухоруких сурт. ТАСС фотохроника.

ХАЛКЪА ДРАМАТИЧЕСКИЙ

Вай республике меттел цул гаьнна арахьа а довзаш да Грознерча В. И. Ленина цӀерагӀча культура ЦӀен драматически театр. Духхьал соахкеи укх шереи цо гӀулакх даь саг ялхайтта эзар совгӀа ва. КъилбаседаХӀирий, Черсий - Балкхарой, Дагестана, кхыча республикашка а дукхазза выступленеш еш хиннай цу театра творчески коллектив. Ше дӀа мел кхаьчача массанена а ше дукха езаялийта вӀаштӀехьдаьннад цун.

...Дукхкхача шерашка цу культура ЦӀагӀа болх беш хиннай театральни искусства кружок.

Тайп - тайпарча профессех бола дукха нах бар цу кружоке дакъа лоацаш. 1959-ча шера цу коллектива керте эттар Киргизски ССР-ей Нохч - ГӀалгӀай АССР-ей заслуженни артистка Нина Мироновна Тайц. Цензашттa болх бе йолаелар цу хана денз из барттайна коллектив. Из гуш дар зрителa дукхаезеннача Соболева «Топаш техачул тӀехьагӀа» яхеи Шатрова «Революце цӀерагӀа» яхеи спектаклаш бӀаргаяйначоа.

Цу хана денз денгара денга творчески а организационно а дикка дегӀаенай из драматически коллектив. Низ бола, опытни коллектив из хиларах тарра, театральни искусство дегӀайоалаеча цо гойта толамаш бахьан долаш 1964-ча шера цунна елар халкъа театр, аьнна цӀи.

Дукха да цу хана денз а цу театра коллектива карагӀдаьнна дика гӀулакхаш. Цо оттаьй итташ спектаклаш. Царна юкъе Островске «ДуӀа», Т. Яна «Сонталрг», Козина «Вежарий ДружнинигӀар» дукха кхыяраш. Островске «ДуӀа» яха спектакль тӀехдика оттаярах художественни самодеятельноста Ерригроссийски хьажара дипломант аьнна цӀи елар цу театра.

Белгалъьялар театра творчески коллектив Октябра 50 шу дузача юбилейна кийчо еш а. Интервенташта духьала одесски подпольщикашабольшевикаша лоаттабаь денала къовсам бувцаш яр цӀи хьатӀакхачале хьажара комиссе тӀаийца Л. Славина «Интервенция» яха йиъ действи йола спектакль. Белгалдаккха деза «Интервенция» яхар санна йола чоалхане спектакль оттае низ моллагӀча театра дӀакхоачаргбоцилга. ХӀаьта цу театра коллектива из дика вӀаштӀехьдаьннад. Из ба театра ерригача коллектива а къаьстта из оттаьча къонача режиссера К. Аббасова а боккха тоам.

КӀиран диъ дийнахьа болх бу театро. КӀезига къахьегац укхаза хӀаране ший говзал лакхъяра. Режиссера К. Аббасова йоккха терко ю дешара - кхетама балха, массаволча самодеятельни артиста актерски говзал дегӀайоалаяра, режиссура, иштта кх. дӀ.

Докккий а бехктокхаме а декхараш да хӀанз цу коллективо шийна хьалхашка оттадьараш. Укх гаргарча хана цо лерхӀ «Дипломат», «Нельская башня» яха спектаклаш оттае. Цу декхарах из коллектив дика лоархӀаергхиларах шеко яц.

П. СЕРГЕЕВ.

ТОАДАР

Укх шера 14-ча ноябре арадаьннача тха газета хьалхарча оагӀон тӀа кепатехабар «КПСС обкоме, Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совете, облсовпрофе» яха хоам. Цу тӀа редакце бехкагӀа гӀалат нийсденнад. КхоалагӀча обзаца ер предложени тӀа ца тохаш йисай: «Балха ди Ӏуйрийна 9 сахьат даьлча дӀадоладе оттадолда».

Редактор **М. К. ЛЬЯНОВ.**

МАЛХБУЗЕН ГЕРМАНЕРЧА БОЛХЛОШКАРА ХЬАЛ

«Хьо цамогаш хиннав аьнна хеза гӀайгӀа кхаьча дола тхо, хӀаьта а, чӀоагӀа тхоашта халахете а, Хьога дӀахайтанза далац конъюнтура дӀахо лохлуш хилар бахьан долаш эггара хьалхарча аргӀанна унахцӀено дика ца хиларах е кхыча бахьанех доаггӀача тайпара шоай балха декхараш кхоачашде ца могаш болча тхоай болхлоех дала дезаш тхоаш хилар...

ЧӀоагӀа Хьо лоархӀаш юхедус...» и. кх. дӀ.

Из письмо, укх тӀеххьарча хана шоай даьшкара - предпринимателашкара дукхача малхбузенгермански къахьегамхошка кхаьча селлара «эзделаца» яьзль итташ кхыйола посланеш а санна, дукха ха йоацаш кепатеха арадаьккхад ФРГ металлистий профсоюзо. ТӀехдаьккха-безаме яздаьча цу письмой маӀано, вайна магарра, уж яздераштa ца ловшехьа а, къахетам боацаш уж хилар чӀоагӀагӀа белгалдаьккхе мара къайла вӀалла а хьоц.

Массайолча белгалонех Малхбузен Германе дегӀаух капиталистически мехкашка массаза а йолаш йола, наькха торонашка диллача продукци совнагӀа арахецарца ювлаенна циклически кризис. БӀаьччача шера тӀатӀа кӀезигъеш хьеннай укхаза промышленни производство. Официальни даннеех, укх шера хьалхарча бархӀ бетта пхи процент хӀана еннаяц аьнна кӀезигъеннай ФРГ промышленни производство. Хьабе болх боацаш бола нах, дӀадахача шера хьалхарча ялх беттаца ниїсбича, диазза хӀана хиннабац аьнна дукхагӀа хиннаб.

Хьабе болх боацарий эскар предприяте коанаӀарашка Ӏовш хиларо цун даьга торо хулийт балхаш тӀа бисача болхлошта еш йола эксплуатаци кхы тӀа а чӀоагӀъе. Капиталисташа даим керд-керда юкъекхувл «балхаза сменаш» оалаш йола алапи доаца сменаш. Алапех долча тарифни договорашка профсоюзни организацешца кхы юха хьажа тигац цар. Из бахьан долаш къахьегамхой алапеш шоаш долчара кхы меттахьа ца далрал совгӀа, кхы тӀа а кӀезиглу. Масала, ФРГ профсоюзий даннеех, малхбузенгермански промышленностерча болхлойн гӀулакхерча наьхеи алапеш 1967 шера хьалхарча квартале 20 миллиард марка хилар, вешта аьлча соахка цу хана хинначул 2 процент кӀезигагӀа.

Цхьабакъда, къахьегамхой реальни доходаш цу даннеел дукха а дукхагӀа лохлу продовольственеи товараштеи маьхаш даим тӀадетталуш, транспортаца водарга боаккха мах, квартплата, кхыдолча коммунальни гӀулакхашка додар лакхлуш хиларца. Алхха укх шера хьалхарча ялх бетта, официальни даннеех, ФРГ-ера маьхаш юкъера лаьрхӀача 2,5 процент лохденнад. Масала, пахча 6 процент еъеннай, баьцадаараши соми — 3, чкъаьрийн шурeн — 2 процент. Цу юкъа 6,5 процент лакхденнад квартплата. Дукха ха йоацаш хьакхайкадаьд электроэнергех, газах, хих боаккха мах кастта кхы тӀа а лакхлургболаш хилар — из долла хӀама 1968 шера 1-ча январе денз 7 процент дезагӀа хургда.

Кхы а ераш я официальни истотникаша а профсоюзни организацеша а кепатеха араяьха, промышленноста къаьст-къаьстача доакъошкарча малхбузенгермански къахьегамхошкара хьал хьахьокхаш йола цхьайолл даннеш. ФРГ металлургически металлообрабатывающи промышленностера болхлойн гӀулакхера нахи укх цхьан шера 300 эзар саг совгӀа кӀезигбеннаб. ХӀаьта дӀа ца боахаш бисарах ираз хинна барий алапеш укх шера бархӀ бетта 6 процент лохденнад. Дортмундерча промышленни предприятешка метталлистий алапаш хьалхарча ах шера 10 процент хӀана даланзар аьнна лохделар. ФРГ металлургически промышленноста цхьаькха центрерча — Бохумерча предприятешка металлистий ,алапеш 83 миллион маркагара 75 миллион маркага кхоачаш лохделар 1966 шера июль беттагара денз 1967 шера июль беттага кхаччалца.

Кхы аттагӀча хьала тӀа бац дукхача хана денз ФРГ «йовш латтача шахтай арена» оалаш йолча Рурски областера горнякаш а. Алхха дӀадахача шера укхаза дӀакъайлай 11 шахта. Рура магнаташ кӀор кӀезигагӀа боаккхаш хиларца дувзаденна правительствагара миллионни компенсацеш ийсш йолча хана горнякаш духхьал улицашка аракхувс. Алхха укх шера хьалхарча ялх бетта балхах ваьннав 36500 горняк. Укх гарггарча бетташка, профсоюзашта хетачох, болх боацаш вусаргва кхы а 80.000 шахтер. Горнякий алапеш геттара чӀоагӀа эшалу «балхаза сменаш» юкъеяхар бахьан долаш. Укх тӀеххьарча кхаь беттаи ах беттаи 35 миллион марка яйнай цар иштта.

Дукхха болхлой , балхара дӀабаха болабаьб малхбузенгермански промышленноста кхыча доакъошка а, масала, автомобильни, гӀишлошъяра, текстильни. Кхы а халагӀча хьала тӀа оттаргболаш ба малхбузенгерманcки къахьегамхой хьатӀахулча Ӏай. Малхбузенгермански экономисташтa хетачох, ахкан сезон чакхйоалача хана ФРГ хьабе болх боацаш хинна 400 эзар саг укх Ӏай 1 миллионага дӀакхоачаргва. Цун маӀан да керда бӀаьш эзараш малхбузенгермански къахьегамхой ца баллал юача хӀамахи чуӀеча моттигехи дала ахча даккха торо йоацаш бусаргхилар. Цун маӀан да хӀанз укх сахьата болх боацарий эскара юкъе ца баха аьттув баргбарий а алапеш дикка кӀезиглургдолаш хилар.

Хьабе болх боацараш **бебар** промышленносте болх беча къахьегамхой хьала Ӏаткъа Ӏац. Кагий ахархой боахамаш цахаддаш дохаш хилар бахьан долаш шоай вахар Ӏалашдара торонаш производства кхыча сферашкара леха езача кхаьчаб дуккха ахархой дезал. Малхбузенгермански экономике кризисни явленеш дегӀаухаш хилари хьабе болх боацарий эскар доккха хилари бахьан долаш ахархошта кхы а дукхагӀа балеи кхерами тӀатоссаш я из процесс.

Малхбузенгермански кепайоазон хоамашка ладийгӀача, шоай экономически хьалаш тоадар духьа чӀоагӀа къовсам лоаттабу металлисташа, шахтераша, кхыча доакъой болхлоша. Къаьстта чӀоагӀа из лоаттабе лаьрхӀа я малхбузенгермански металлистий дуккха миллионни отряд. «Социальни дуне» кӀалхардаккхари забастовочни болам ца гӀаттийтари духьа боннски правительство ше юкъегӀертай металлистий профсоюзий викалашеи предпринимателий объединенеи переговораштa. Боннски министраш — финансай министр Штрауси боахама министр Шиллери—гӀерт болхлой шоаш дӀадехарашта тӀера юхабаха. Цхьабакъда, Малхбузен Германе металлисташ хабарех Ӏехалургболаш бац: дуккха болхлой цхьатарра балхара дӀабахара политика ютилга, «балхаза сменаш» дӀайоахилга, вахарга бода мах цахаддаш лакхлуш хилар бахьан долаш тарифни соглашенешка юха а хьожилга — эггара кӀезигагӀа хилча а вахара хиланза даргдоаца уж хӀамаш да цар предпринимателашкара дӀадехараш.

А. РАЧКОВ.

(ТАСС).

ЛадувгӀа, хьажа

РАДИО
16 ноябрь, 1967 шу

8.25 — Листа фортепьянни концерт. 8.45 — «Империализма гера ца Израиль» яха беседа (нохчий меттала). 16.05 — Къона тӀехье (нохчий меттала). 16.30 — Литературни передача (нохчий меттала). 17.00 — Юрта боахама болхлошта дола концерт. 17.30 — Вай индустриальни мохк (гӀалгӀай меттала). 17.45 — Парте 23-ча съезда материалаш тӀара беседа (гӀалгӀай меттала).

ТЕЛЕВИДЕНИ
16 ноябрь, 1967 шу

17.30 — Берашта фильм. 18.05 — Телевизионни кердадараш. 18.15 — Юртбоахама вахар — передача (нохчий меттала). 18.45 — «ДӀакододар хургда» — киноочерк. 19.00 — Ах бӀаь шера тарахь «Шу — 1927» (шоалагӀа). 20.00 — Шоана, бераш! 20.15 — Телевизионни кердадараш. 20.30 — «Петербургски бийса» — художественни фильм.

РАДИО
17 ноябрь, 1967 шу

8.25 — Легара ашараш. 8.45 — Барттайнача дезале яха передача (гӀалгӀай меттала). 16.05 — Къона тӀехьа (гӀалгӀай меттала). 16.30 — Михаил Ливанлов-ский яха передача. 17.00 — Нохч-ГӀалгӀай иллеши ашараши. 17.45 — «Коллективана юкъе беш бола политически кхетама болх», яха передача (нохчий меттала).

ТЕЛЕВИДЕНИ
17 ноябрь, 1967 шу

17.30 — Берашта фильм. 18.05 — Телевизионни кердадараш. 18.35 — Гурахьа вьха лаьтта (хьувкъама лард). 19.00 — Киножурнал. 19.00 — Дерригача дунен тӀарча студентий ди. 19.50 — Ах бӀаь шера тарахь «Шу — 1928» (шоалагӀа). 20.35 — Шоана, бераш! 20.45 — Спортивни передача. 21.10 — «Велаш вола саг» — фильм-памфлет.

ТХА ГАЗЕТ

дешарашкеи яздерашкеи

1968 шера «Сердало» газет язде

Подписка дӀаэп предприятешкарча общественни распространителаша, учреждешешка, дешара заведенешка, бувзама отделенешка, почтамташка, «Союзпечата» подписка пункташка.

ШОАЙ ХАННАХЬА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТ ЯЗДЕ ДИЦ МА ЛЕЛАШ!

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гӀа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. 3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахареи, культураи промышленностеи отделий—3-42-30; юрта боахамеи письмой отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05373. Заказ № 5416.